

העולם הזה

השבועון המצויר לאונפורמציה

בתים

בשער גן העדן. מלאך מוכר כרטיסים

השבועון הסוציאלי

רחוב גליקסון 8, תל-אביב (ליד תיאטרון "א"ל")
ת.ד. 136. טל. (ומני) 68785
מען המכירות: "עולם הזה"
מו"ל: העולם הזה בע"מ
מורס: דפוס ישראל בע"מ ת"א.

2/16/22

העורך הראשי:
אורי אבנרי
ראש מערכת:
שלום כהן

עורך משנה, כיתוב:
יוש
הכתב הראשי:
יהודה נבאי

חברי מערכת:
מיכאל אלמן, דוד ארנון, משה בראסר, יחיאל כשן, נצה נבי, אוסקר טאנבר, דב כ. מליכין, סילבי קשת, צירי שרעם

נפתלי בוס, שלמה בודור, שמואל כהן, זאב ליפמן, סיליס פור, סאול קור, גרס רונשילד.
ראש מערכת ירושלים:
דוד רובינר

מנהל מעבדה:
דוד מתיין

סופרי חוץ:
מונטי ניקובס, גבריאל דנין, שמואל מירון

ראש המינהלה:
שלמה הרני

בלי כל ספק — נכונותם למלחמה עם המשטרה. אבל מלחמה על חיי אדם. יהי רצון ותתגלה תי אמת...

רוזה מורתי, חולון
עכשיו על המשטרה להביא את העניין למשפט פומבי ובלתי-משוחר. אם לא — תרכץ עליה האשמה הכבדה ביותר: סילוף עובדות והמתת נפש בישראל.

אליהו כהן, ירושלים
מעניין ששני חשודים בפרשת זועמית זו היו "שחורים": סמוכת ומיואן. ובשני המקרים נגדד הקהל להיפטר. קיבל את ההאשמות השלטות כחורה מסיני — שהרי אין אלה אלא "שווארץ חיות"...

שמואל חלפון, תל-אביב
אני מתפעלת לשיחורו של ויקטור מיואן. לפחות למען אשתו ובנו המסכן, אם לא למען הצדק והיושר.

חנה גולדשטיין, רמת-גן
זהירות! מחתרת
ה"טור": דרך ביטוי של הנתונים "1" (העולם הזה 817). מאמר מלא פראות, חזרות על דברים שנכתבו כבר אלפי פעמים, ללא כל הצעה ל פתרון המצב. זהו מאמרו של עיתונאי, ראש מערכת שהתכבד.

אכן, עוד ישנם צדיקים בסדר...
אברהם כהן, רמת-גן

התקפה על הנוער (על כי) אינו תופס את מקומו הנכון בחיי האומה. (אולם) אין זה ניתן להיעשות כל-כך בקלות. דרוש לזה דבר אחד ויחיד שציינתם אותו בפשטות קולעת: "עליהם לשבת קודם כל ולחשוב מה הם רוצים." כי משפט זה פנתם במטרה.

אין לדרוש את הדבר מאיש, החדור כולו תרבות אמריקאית זולה ושאיפות בלתי-מרוסנות של "הצלחה", במובנה האמריקאי השלילי. הנוער שלנו רוצה, להצליח בחיים — לכן אין לו סנאי לשבת ולחשוב מה הוא רוצה.

דולק, תל-אביב
כמאל (על הטידור) שאלתם את "מי הנוער עצמו". ברצוני לדעת מה נקרא אצלכם נוער — האם גם מהגרים בן 32 נקרא נוער? האם בורא מסביבו את שם בני 18 שאים להי קרא בישראל נוער. מדוע, איפוא, לא שאלתם לדעתם של בני 18 בקשר לכעיה חשובה זו?

אפרים בביוף, ירושלים
לי כשעצמי אין קשר עם איזו שהיא מחתרת, אלא שהייתי פעם בלתי-... כאם המשטרה אוסרת באמת את אנשי המחתרת הנוכחית, מוכשתי שלא תגיע אלי — אך מניין לי הכסחון שכל הנאפרים הם כאמת חברי המחתרת הקיימת עכשיו? יוצא שם תורי עלול להגיע להאסר על לא עוול בכפי.

ברצוני לשאול את המשטרה, כי מחכה באמת להשובה: מימים קודמים נשארו כרשות עשרות כדורים מכל המינים, ועם כל רצוני להפטר מהם אינני יודע כיצד. מה עלי לעשות?

אשא
עצבים בריאים
רצוני לנעת בבועה שכבר הנורה בעולם הזה, אשר שקם, התרופפות המחתה הציבורי, האזרחי והחברתי. הנומרים למחלה זו, כפי שמסתבר, אי נם העיסות שלאר שנתן מתח אף התחבס. ז ודי מריות הנושבות פרסי העתונות, אלא פשוט חוסר יוזמה פרטית. בהוצאת יפורים ומודים בהמשכים, אותם סיפורים שהחליקו ית מתח ד ישוב בעיתות משבר רוחני עכבר, אפשר לתקן את המצב.

מותחי עצבים, הסכנין, חיפה
מה אומרים?
מה הפחד הזה מסי קרב? מדוע אינכם מני בים על "היורדים אל הקורא", שפורסם בשני המשכים בדבר?

יוחנן החרת, קבוצת יזרעאל
על-ידי דוד שהם בדבר: הביקורת עויכם שנכתבו אם להוציא את הפרטים הקטנים של הביקורת הרי נראה שבמרכזה עומדים שני בדורים עיקריים: החיקוי של עתונכם דשים, ועניין 3 אחוז חמוק רשמי למשעים.

בתור כבוע של עתון דבר, שנחתף אל ביתנו ככות, ובתור קורא כבוע של העולם הזה מרצוני החופשי. אני מוצא יותר עניין בקריאת העולם הזה על מדוריו השונים — והיו האחר זים המוקדשים למשעים שיושג או שלושים — מאשר בקריאת דבר על מאמריו, שרובם משעי מכים אותי.

באשר לחיקוי דשים: לי בכל אופן זה לא מפרע ואני ככות. שנים לשאר קוראי העולם הזה לא. כמו שמים מוצא חן בעיני מיליוני קוראיו, אין כל סיבה מדוע משנה כדונמת (דשים) במתכונת עברית יגרום כאב ראש וגודודי שינה להכר שחם.

שמואל הרטברוט, פתח-תקוה
המראה החדש
ראשית קבלו את אחולי דרגל שינוי התפאורה והרפורמאד בעולםכם — בהצלחה: אין להתעלם מהשיפורים הנראים באופן דרגל העריכה החדשה, וכן צירוף כוחות חרשים לעיתון, בפרט שמחתי לקרוא כי דב בר מליכין ישימיע מעתה את דברו בענייני התאסרון. פרס לעובדה כי צורת ביקורתו מאד מקובלת ואהודה על הקוראים, הוכח מעל לכל ספק כי עיתונכם זקוק היה למקבר תיאטרון רצוני.

ענת רון, תל-אביב
השער הראשון לפי המתכנת החדשה (דב ווסק, העולם הזה 819) לא היה כליי השלימות. השני

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

הנוער ואשכנזי-המין

בחדרשים האחרונים מנו קוראים רבים אל המערכת כתביעה נמרצת לגשת לח קירה אחרות ומוסמכת של המשכר המיני הקיים ב- הכרה הישראלית בכלל וב- נוער העברי בפרט.

אחרי היסוס רב הגיעה ה- מערכת למסקנה כי אסור לעיתונות האזרחית להתע- לם מקיומו של משכר זה, ודהשאירו למיפומם של כת- ביעת סנסציוניים ומזויקים.

היא ביקשה את אנשי-המדע העיקריים בארץ ומוסדות- חקר בחוגי-דארץ לשתף אתה פעולה בחקירה מקיפה.

החל מן השבוע הבא יגיש "העולם הזה- לקוראיו דו-ח- יסורי כולל וגדול-לב על כע- ייה זו.

(שחמטאי צירינאק) היה הרבה יותר טוב. מי יודע איך יהיה השלישי?

יהודה שמואלי, תל-אביב
יש להניח שהקורא שמואלי כבר יודע.

אם לא תחזירו...
ננכים! ננכתם את התשכץ השכועי מתוך ה- עיתון, דבר המהווה עבירה כבדה ביותר והעלול לזכותכם בשיבה של מטה החל מעשר שנות מאסר וכלה בשיבה של מעלה (קרי: תליה) לתקופה בלתי מוגבלת.

אם עדיין לא השתכנעתם בדברים אלה, הנני להוהירכם כי נחרים לכם את כל העסרונות וה- מחקים במערכת (את הנעים כבר סילקו ופצצה כבר זרקו, כך שמה שנשאר לי זה לנקוט בצעד הנ"ל). אבל הכרה, דחילוקם, החזירו את ה- השכץ!

המגף השחור-לבן-כחול-אדום-סגול העולם הזה מרים את הידים. שכה יתיה, היתה זאת רק טעות: מעולם לא הוחלט לבסל את התשכץ, הוא רק הוצא מסעמים טכניים.

הוי, חכמי...
העדות מספר לנלין העולם הזה 817. אין כל ספק שכולסת בו מידת איהאובייקטיביות. הפסק הככם בשרתים באופן ברור את האיתוסים ת- משותפים של השמאל הקיצוני (סיעת-שמאל, מפ"ם, מק"י). תכל... שיעיתו כזה נתפס לאיני טרטים אדומים — איסה הניטאראיתו.

יעקב אחימאיר, רמת-גן
לדעתנו: בכל 16 עמודים, פעם לשבוע.

מה שם הדוקטור?
כשער העולם הזה 816 מופיעה תמונה של בחור, אבל את שמו לא נליתם לקוראים. התחבט או- מרת שזה, "מאמן יעקב שאלתיאל", בלומר: מאי מנו של יעקב שאלתיאל, הואילו נא! הוהייעני מה שמו של מאמן זה.

דיר עלי איתן, תל-אביב
ברצון. אם הקורא עלי איתן יואיל להור- זיענו מה שמו של הדוקטור שלו.

ארבע מי יודע?
העולם הזה מניש לנו תשכבים וחילונים לפענוח. ברצוני לכשכם שפסק אחת תנסו גם אתכם כוחכם במלאכה זו, ותפטרנו את "המכובד" — ל"קמו: באיוו מדינה אחרת:

א. שבחנותי למתקנת אסור למכור שוקלדה, אך בסכותעץ מותר?
ב. שבחנותי לעופות וציצים אסור מכור ביצים אך על מולוכת הרחובות, בכל קינות העיר — מותר?

ג. שבאספלים ובחנותי למעננים אסור למכור כשר, אך אצל הרובלים — מותר (בקוסמות)? אם תצליחו בדבר תקבלו תואר, "רכני המכוכה", קורא ותיק, תל-אביב

מערכת הזה-מכונה של חקירה יסודית על הפרגדיה של "פטרית" — אנית המעפילים ש- הטביעה את עצמה בנמל חיפה.

אחרי מיכצע מיוחד-במינו עדה בירי המערבת לשים את ידיה על סידרה של תצלומים היסטוריים — תמונות שצולמו בעצם שעת הא- סון על-ידי קצין בריטי והמנציחות את הפרשה המועזעת כודה.

המערכת פונה בזה אל כל מעפי- לי "פטרית", אשר פרטי המא- רעות וזכורים דהם, בבקשה לפנות באופן רחוף אל ראש המערכת, כדי שתהיה אפשרות לגבות מהם עדות מוסמכת.

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

עכשיו גדול, תפוח חיי טים מסתוריים, נסחפ בגן הדסה, תל-אביב. הוא הועבר מיד למטה המשטרה, שם נחקר משך 48 שעות רצו

נפש נראתה אתמול בשמי תל-אביב. נסגר לי בחוגי ה פמלה כי הם הקימו להן קן על גג הבניין החדש של הועד הפועל, בין דוד המים המשמש להכנת תה ובין כסאות המרגוע.

העובדות, על כל זרמיה. הקוראים הם ברובם צעירים, בני הדור השני, אולם נמסרו לי כמה פרטים המעידים שישנם גם בני הדור הקשיש הקוראים אותו בעיון. כך סיפר לן אחד מראשי ההתישבות כי הראיון המיוחד עם משה סנה, שפורסם אצלנו, עורר הד רב במשקי הקיבוץ הארצי, מילא שם תפקיד מרכזי למדי בוויכוחים פנימיים שהובילו לגירוש הסנהיסטים.

בקיבוצים הצעירים נתקל העולם הזה ל- עתים קרובות ביחס אהוד מאד. במשק יפתח הצעיר פנו שני הצדדים אלינו, הביאו לנו את טענותיהם. אולם לא תמיד הדבר חלק כל כך. במשק אחד נתעוררה השאלה אם להזמין את העולם הזה בקשר עם מקרה מסוים, או לא. המחייבים, כולם צעירים, והשוללים, כולם קשישים, היו תקיפים בדע- תם. הדבר הובא להצבעה במוכיות. הצעי- רים ניצחו.

לא מכבר קיבלתי מכתב מחבר במשק גבים בנגב. כותב הוא: "אני חבר משק גבים. מעולם לא נודמל לי לקרוא את עיתוני- כם. לפני שבועיים הגיעו לידי גליונות מ- מהחדשים האחרונים. עיינתי בהם. ומה א לך, התפעלתי. הרגשתי שהעיתון מנסה מצליח לבטא רעיונות מסוימים, דעות ו- אופייניות לדעותיהם של כל צעירי הארץ.

זהו העיתון שלנו, של הצעירים. חזרת וקראתי את הגליונות מלה במלה, מתחילת ועד סופם. בשבוע החולף כבר הפרשתי מתק- ציבי השנתי לקניית העיתון.

אך לא אוכל להמשיך. מחירו יקר מדי עבורי, ולכן, בקשתי שסוחה לפניך: האוכל להמנות על חותמי העיתון הקבועים תמורת תשלום סמלי בלבד?"

פנית אל ראש המנהלה, הוצאתי ממנו אישור להחתמת אותו חבר כמנוי תמורת דמי-משלוח בלבד. אני מקוה שהוא מוסיף ליהנות מן העיתון.

אולם, למען השם (או מי שממלא אצלך את מקומו): אל תספרו על כך לחברים אחרים בהתישבות העובדת. אחרת נפשוש את הרגל.

מאיר מול, תל-אביב
המשכר הנכון
קראתי את הרשימה, בה נזכר גם שמי ועל המשכר הממשלתי. העולם הזה 815, בענין דב, ואני חושב שהתאר על המשכר היה מלא ובעיקרו נכון.

פ. ברוגשטין, ישר המסחר וההתעשיה
היכן הרוצח?
הרפורמה על פרשת ויקטור מיואן היא מחקר המחייב תשובה. כל הכבוד לאליעור בר-לב.

אברהם האוכברג, רמת-גן
... אם לא הוא — מי? ירוחם לויין, תל-אביב

העולם הזה 812) הוא סיפור נאה (סג: טעם, תקתתי שילכיל ברשימת ספורים שיכונ להציג את ארצנו בהתחלת ספרותית בינלאומית. יראו נא עמי העולם על מה מילימ את הנוער הישראלי. אם תקבלו את הסכמה מחבר הכסטיסלר הזה תשנו נא את הכותרת ל"היא לא נותנת, זה מרניו". לסי דעתי זה מתאים יותר לתוכן הסי- פור.

מאיר מול, תל-אביב
המשכר הנכון
קראתי את הרשימה, בה נזכר גם שמי ועל המשכר הממשלתי. העולם הזה 815, בענין דב, ואני חושב שהתאר על המשכר היה מלא ובעיקרו נכון.

פ. ברוגשטין, ישר המסחר וההתעשיה
היכן הרוצח?
הרפורמה על פרשת ויקטור מיואן היא מחקר המחייב תשובה. כל הכבוד לאליעור בר-לב.

אברהם האוכברג, רמת-גן
... אם לא הוא — מי? ירוחם לויין, תל-אביב

העולם הזה 812) הוא סיפור נאה (סג: טעם, תקתתי שילכיל ברשימת ספורים שיכונ להציג את ארצנו בהתחלת ספרותית בינלאומית. יראו נא עמי העולם על מה מילימ את הנוער הישראלי. אם תקבלו את הסכמה מחבר הכסטיסלר הזה תשנו נא את הכותרת ל"היא לא נותנת, זה מרניו". לסי דעתי זה מתאים יותר לתוכן הסי- פור.

מאיר מול, תל-אביב
המשכר הנכון
קראתי את הרשימה, בה נזכר גם שמי ועל המשכר הממשלתי. העולם הזה 815, בענין דב, ואני חושב שהתאר על המשכר היה מלא ובעיקרו נכון.

פ. ברוגשטין, ישר המסחר וההתעשיה
היכן הרוצח?
הרפורמה על פרשת ויקטור מיואן היא מחקר המחייב תשובה. כל הכבוד לאליעור בר-לב.

אברהם האוכברג, רמת-גן
... אם לא הוא — מי? ירוחם לויין, תל-אביב

העולם הזה 812) הוא סיפור נאה (סג: טעם, תקתתי שילכיל ברשימת ספורים שיכונ להציג את ארצנו בהתחלת ספרותית בינלאומית. יראו נא עמי העולם על מה מילימ את הנוער הישראלי. אם תקבלו את הסכמה מחבר הכסטיסלר הזה תשנו נא את הכותרת ל"היא לא נותנת, זה מרניו". לסי דעתי זה מתאים יותר לתוכן הסי- פור.

מאיר מול, תל-אביב
המשכר הנכון
קראתי את הרשימה, בה נזכר גם שמי ועל המשכר הממשלתי. העולם הזה 815, בענין דב, ואני חושב שהתאר על המשכר היה מלא ובעיקרו נכון.

פ. ברוגשטין, ישר המסחר וההתעשיה
היכן הרוצח?
הרפורמה על פרשת ויקטור מיואן היא מחקר המחייב תשובה. כל הכבוד לאליעור בר-לב.

אברהם האוכברג, רמת-גן

בת ים: בגידה בציבור ?

עוד לפני פתיחת עור
נתי-הרחצה נפתחה
בעיתונות מערכה
כבירה סביב החכרת
חוף-הרחצה של בתי-
ים לחברה פרטית.
שתי תמונות אלה,
האחת ולמעלה היא
מראה את כל היפה
והמושך שבמפעל ה-
"ריביירה" והשניה
ומשמאלו המראה חיל
מתלבש בחוף הפי-
תוח, ליד גדר-התיל,
מחוסר כסף לקנות
כרטיס-כניסה, מסמי-
לות את שתי העמדות
הקיצוניות בויכוח זה.
איזו מן השתים מת-
אימה יותר למציאות ?

הגדר המפרידה. זהו הגבול המפריד בין החוף הפתוח, לבין אזור הרחצה, הסגור, לאורך הגדר הרגילה הניחה החברה. סלילי תיל, עד לתוך המים.

שרות למשקמים: שרות חשוב לבאי החוף הסגור: מלתחה לשמירת הבגדים. לתושבי בתיים, הנהגים מכניסה חפשיית, ניתן שרות זה תמורת תשלום מינימאלי.

כמו באירופה. מדרגות בית הקפה ריביירה, המובילות אל החוף משוות לתמונה זו דמיון לתצלום על יד חוף אירופאי מפורא. זהו אחד מהשיגים שבעלי חברת חוף בתיים מתגאים בו ביותר, ובטוחים כי הקהל ינהר אליו על אף המחירים הגבוהים.

כמעט לכל תושב להגיע לחוף ולחזור לביתו תוך שעות ספורות. רחצה בים, אשר ברוב ארצות העולם דורשת נסיעות ארוכות והוצאות רבות, היא בארץ נחלת כל. הסבע, ותיחום הגבולות, הכניסו את הים לחצר ביתו של כל אזרח. **חול ומים: לא מספיק.** לכאורה אין כל סיבה מדוע לא ימתח כל תושב קו ישר אל נקודת החוף הקרובה ביותר לביתו, ילך שמה להתרחץ. אולם לא די במעט חול ומים כחולים, כדי ליהנות מן הים.

קודם כל דרוש בטחון לאלה שאינם שחיינים, שלא יטרפו אותם הגלים; דרושים מצילים מומחים, כדי להצלה ותחנות הצלה. בחום הקיץ, באוויר המלוח, דרושים גם מים מתוקים לשתייה, דרושות מקלחות — ולא להאמין מרחוק, גם מסעדות ומקומות הארחה. חלק משרותים אלה סיפקו הרשויות המקומיות. מועצת

פעמים בשנה נערכה הנוילה הגדולה אל הים. בחורף מתמלאים הראדיות והנחלים — מהרי חברון והלבנון, ממורדות הכרמל ושכונות ירושלים — ונשפכים אל הים. מכל נקיק וצוק, ממעינות ומאפיקים יבשים, גואים המים בשפע פתאומי, מצטברות הטיפות הבודדות לזרמים, הזרמים לפלגים והפלגים לנחשולים וזעפים, הנחפזים אל הים הפתוח. השטפון השני מתקיים בחודשי הקיץ. כל שביל-עפר הומה אנושות מיוזעת, בגדר-רחצה ומגבת בידה, הנחפזת אל כבישי האספלט המובילים אל הים. על גבי עגלות וטרקטורים, במוניות, במכוניות פרטיות ובמכוניות משא, הם נשפכים כמעין מתגבר אל 188 קילומטר של חוף הים התיכון, וכתריסר מעיינות ואגמים, לטבול בריכוז המרעננת.

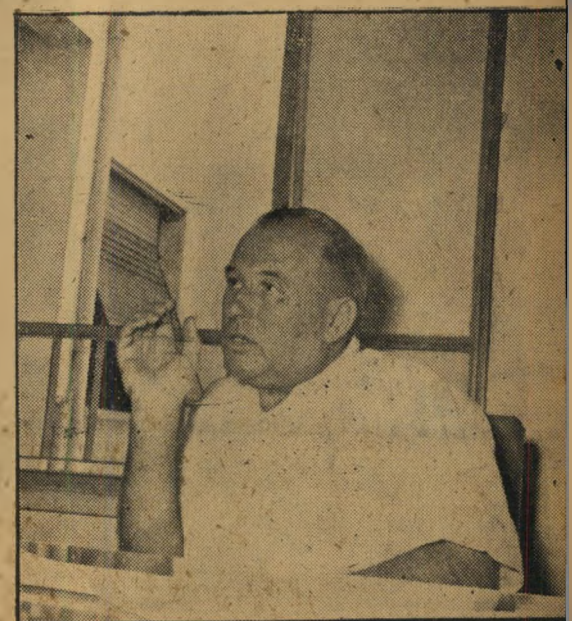
בארץ כישראל אין כמעט אדם אחד החייב לוותר על ביקור בשפת הים: החוף הארוך, הארץ הצרה, מאפשרים

דוד בן-ארי, ראש מועצת בתיים, רואה בפיתוח החוף מפעל לאומי ומקומי ממדרגה ראשונה. העשוי לחזק את מעמדה של בתיים. לדעתו, החווה (שנחתם על ידי קודמו) — פרט לאי-אלה שגיאות קלות — הוא טוב בהחלט ביסודו.

שכתי טבת הוא כתב, הארץ- שהיה הראשון שהקים את הזעקה נגד סגירת החוף. מעשה זה, שכמוהו לדעתו, כמכירת השטח לצמיתות שזל מתושבי האזור את החוף היחידי שנשא לרשותם מאז איסור הרחצה בחוף תל-אביב.

דב בופמן הוא מנהל, חברת חוף בתיים. לגבי דידו היה הרעש סביב החכרת החוף הגדולה חסרת-יסוד. חברתו אינה מארצות אדם לשלם עבור רחצה; קיים גם חוף פתוח על השכונה, בשכונת אלה שאין כרצונם לשלם דמי כניסה.

ועיריות, שבתחומן נמצא חוף־רחצה, הצמידו מצילים, הניחו צנורות מים, דאגו לתחנות עזרה־ראשונה. השרותים הנוספים, שאינם בעלי חיוניות ראשונית, סופקו עלידי בעלי־עסקים פרטיים. השלטונות מסרו זכויות למר עונניים שהקימו מקלחות, קיוסקים, השכירו כסאות־מרגוע או בגדיים. מי שרצה ליהנות מכל אלה, שילם מכיסו.

זהירות! חידקים. ריכוז האוכלוסיה הגדול ביותר במדינה הוא גוש דן: תל־אביב, רמת־גן, פתח־תקה והשכונות הסמוך כות. לחצי מיליון תושביו שימש חוף תל־אביב מוצא עיקרי לים. מדי שבת נהרו רכבות מתרחצים, בני העיר והמושבות מר סביב, כיסו כמעט כל מטר מרובע של חול לאורך חוף הכרך הגדול. המתרחצים מילאו את המים מגבול יפו בדרום, עד לשפך הירקון בצפון, לאורך קרוב לשלושה קילומטרים.

גם בימות השבוע קשה היה לעשות כמה צעדים על החוף הצר מבלי להתנגש עם גור פות שנחשפו לשם ראוה או שיוף. חוף תל־אביב היה מקום הנפש העממי והגדוש ביותר בארץ. ערים וישובים אחרים בארץ החזיקו חופי־רחצה, אולם כמעט בשום מקום לא היה החוף כה קרוב ונוח לגישה, הלחץ עליו כה גדול.

עד אשר, לפני שלוש שנים, פשטה השחמקה האיומה: ים תל־אביב נגוע בחידקים מסוכנים: מי הביוב, הנשפכים בכמה גור דות לאורך חוף העיר, מזהמים את המים מגפת שיתוק־הילדים, שהשתוללה אותו קיץ בארץ, הגבירה את המורא מפני המים המ־חידקים. אנשים ביכרו להזיע מאשר לסכן את בריאותם; חוף הים של תל־אביב הת־רוקן במהירות הבוקר.

כיווש החופים. אולם נחשולי המת־רחצים, שמוצאם העיקרי לים נחסס בפניהם, חיפשו נקודות־מוצא אחרות. הם פשטו בק־בוצות קטנות לכל אורך החוף; חחילה יצא לגילוי חופים חדשים חיל החלוצי הנייה, בעלי המכוניות הפרטיות. בעקבותיהם באו ההמונים. חופים שלא ידעו מעולם ביקורים המוניים הוצפו, נסללו אליהם כבישים, שרו תי מוניות הובילו אליהם את הנחשול ה־אנושי.

הבחירה הטבעית היתה, כמובן, חופים קרובים לעיר הגדולה. שני חופים התפתחו במיוחד תוך עונה אחת, לנקודות־משיכה בלתי מעורערות: בתים מדרום, הרצליה מר צפון. שני המקומות נתברכו בחוף רחב ויפה שימשו עוד לפני כן למתרחצים ברי־דיים.

חוף בתים שימש לפני המלחמה את מאות המשפחות המקומיות. המועצה המקומית הת־זיקה שם מציל אחד, נתנה רשיון

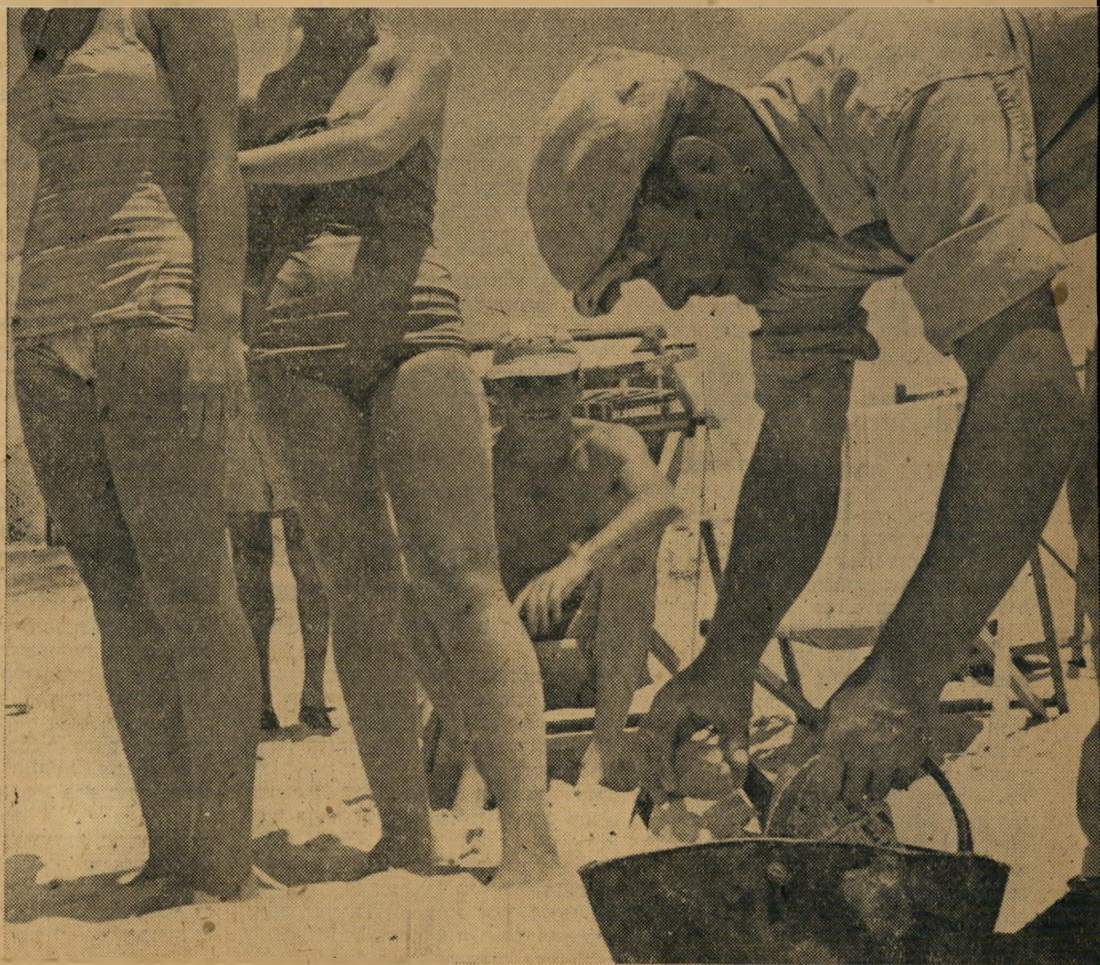
לשום או לצאת. פגישה מכרים על ושפת הים — דבר רגיל, עד לפני שבועות מספר גם אפשרי. עתה, לשם מפגש זה, יהיה על הבחורות לשלם דמי כניסה לחוף הריבירה או על הבחורים לצאת לחוף הפתוח.

לוי פוגל הוא המציני שהעמידה החברה בחוף הפתוח. תחילה התנגדתי, אך למעשה לא פגעו בקהל, הובטחו לו שרותים חיוניים ללא תשלום.

בית־הקפה "ריבירה". המחירים אמנם גבוהים — אך לא יותר מאשר במקומות אחרים.

הנקיון הוא הייזי. כל חכירת חוף לחברה פרטית בנויה על ההנחה כי לשם פיתוח חופים דרושה השקעה רצינית לא רק בשביל בניית מתקנים ובתיקפה, אלא גם כח לקיים שרותים שונים, כניקוי מתמיד של החוף משיירים, וכו'.

הקיים, מה הבשורה הלוהטת החדשה אשר בפיהם, עליה מוכנים הם למסור את נפשם וחרונם.

הרגע בא — וחלף. בזה אחר זה קמו הנאשמים, קראו מן הכתב תלונות והאשמות על השופטים, על סדרי השיפוט, על סמכות בית המשפט, על הממשלה הפוגעת בדמוקרטיה. היו אלה דברים נכונים למדי, אף כי היו מוזרים בפי אנשים שמטרתם היתה, כנראה, לחסל את הדמוקרטיה במדינה. אולם לא היתה בהם שום בשורה פוליטית, שום וידוי מהפכני, שום תורה חדשה שתצדיק שברית-לוחות — אפילו בכוח הדינאמיס.

ד"ר כובע-טמבל. לחיים כהן, היועץ המשפטי שגויס לעתודות אך הופיע במשפט בגליתו האזרחית (לאכזבת קוראי עוזי הארץ, שקיוו שיופיע לבוש פאסט וכובע-טמבל), לא היתה עמדת הנאשמים בגדר הפתעה. כי יום לפני כן ירדה יד המשטרה על הנאשם בכר, התרימה אצלו את טופס ההצהרה שהיתה בידו.

יגאל ארון

ללא שביל לגשר בשמים, נתיב של טרור בין הרים.

הצהרה זו לא היתה פרי מחשבתו שלו גרידא. עבדו עליה שלושה נאשמים — חרות, היא עלתה בלב עורכי-הדין מיד כשנודע להם ששולחיהם יועמדו לפני בית-דין צבאי. היא הפכה להכרזת בעיניהם כשהפעילה הממשלה את הסעיף 111 הידוע לדראון — המאפשר מעצר אדמיניסטרטיבי ארוך ללא דין ומשפט — נגד שני עצורים, שלא היו נגמרים הוכחות. דעת עורכי-הדין: מה טעם לעמוד למשפט, אם ישנם כל הסיכויים שהמלשלה תעצור כראות עיניה כל נאשם שיצא זכאי בדיון?

עורכי-הדין יצאו אל הנאשמים העיקריים, מצאו כי כל אחד מהם, בנפרד, הגיע לאותה מסקנה בדיוק.

סמל הצלב. עורכי-הדין במשפט היו יחידה בפני עצמה.

הנאשמים העיקריים, שלא מסרו וידויות, בחרו כמובן בעורכי-דין בעלי עבר מחתרתי, כדי להיות בטוחים שסגנוניהם לא ימסרו את סודותיהם למשטרה. היו אלה שמואל תמיר וא. דינרי, שניהם אנשי אצ"ל, וד"ר י. ירדור, לשעבר ממפקדי לח"י.

מצב עורכי-הדין היה מוזר למדי. בלבם הסכימו עם מנחם בגין, שהכריז: "מחתרת זו מביישת את שם המחתרת בישראל". הם התנגדו לחלוטין למטרות המחתרת. אולם הם התנגדו לא פחות להפעלת פקודת הטרור המשמיטה את היסוד מתחת לכל שלטון חוק. הודה אחד מהם, בשיחה פרטית: "לא הייתי מקבל על עצמי את ההגנה, לולא הפעילה הממשלה פקודת בלתי-חוקית זו!"

הפרדוקס העליון: עורכי-הדין נלעשו מהפעלת פקודת הטרור והסעיף 111 הרבה יותר מאשר הנאשמים עצמם. אלה, בהיותם

* אולם הנאשמים מתכוננים לקרוא את הצהרה פוליטית כל שהיא בטוף המשפט, לפני מתן פסק-הדין.

העם

זמריה ללא זמר

משני מקומות בישראל בקע השבוע קול שירה וזמר. למראית עין, לא יכול היה להיות מרחק רב יותר מאשר בין שני מקרי מות אלה. אולם למעשה היה קשר אמיץ מאד ביניהם — הקשר הנצחי בין סיבה ותוצאה.

3000 צעירים, לבושים חולצות חג לב נות, ישבו בג'רנה בתל-אביב, האזינו לשיר רת הציונות. השירים הישנים שוב חיממו את הלבבות. אולם שום שיר חדש לא נשמע. באולם ישב החומר הגולמי היקר ביותר במדינה, כאבן שאין לה הופכין. המדינה אינה קוראת לו. גם מנהיגיו שלו, שישבו על הבמה, לא הביאו לו בשורה חדשה של פעולה וקרבן. לא נתיב של גשר בשמים. לא שביל של פרא בין הרים, היתוך בנאומים. יגאל ארון, האיש שיכול היה לקרוא את

חברה לפיתוח החוף לא עניינה אותו במיוחד, המשיך לנהור לחוף, שילם עבור השירותים במידה שהשתמש בהם.

שלב זה היה שלב-ביניים, בו ביקשו ה"מועצה והחברה להגביר את זרם המבקרים על-ידי הבטחת שירותים מסוימים, להשריש בתוכם את ההרגל לבקר בבתים. על אף זכותה לעשות כן, לא הקימה החברה את הגדר, כל החוף המהוקר נשאר פתוח.

תרועה וזעקה. השנה, עם פתיחת ער-נת-הרחצה, השמיעו החברה והמועצה תרועה-תגל נאה: בוצע החלק החשוב, הראשון, של תוכנית פיתוח-החוף: קהל מוזמנים, ש כל שרייממשה, עיתונאים, עסקנים וסוחרים, הוזמן לפתיחת הריבירה הישראלית. המבקרים לא אוכזבו. בית-הקפה, עטור דגלי-אנייה, זרוע שמחות צבעוניות, המלי תחה, המרחצאות הנקיים, עמדו על רמה גבוהה, יכלו לחרר עם החופים היוזעים ביותר בארופה. אולם יחד עם תרועת-התגל נשמעה גם זעקת תדהמה: החברה מימשה את זכותה, הקימה גדר מוצקה שסגרה את כל שטח החוף אשר עליו הוקמו המיבנים המפוארים. מעתה ואילך חלה חובת-תשלום לא רק על אלה הרוצים להשתמש במיתקנים, אלא גם על הרוצים להתרחץ בלבד.

ראש הוועקים היה עיתון הארץ. בשלוש כתבות-חימה התקף כתב העיתון שבתי (סבי) טבת (העולם הזה 818), את כל אלה אשר היה להם חלק במה שכינה "בגידה בציבור". הוא המסיר אש על המועצה, ה"חברה, עיריית תל-אביב, המועצות השכונות, הממשלה, העיתונות, הציבור, על כי היו שותפים לגיוילת חוף-הרחצה האחרון שנותר לחושבי גוש דן האומללים.

"השימוש בים הוא זכות-יסוד, המגיעה לכל אורה, ללא כל תשלום. אפשר לדרוש ממנו כסף בעד שירותים הקשורים ברחצה — אך לא בעד עצם הרחצה, בדיוק כפי שאפשר לדרוש ממנו תשלום בעד הנחת צינורות שיובילו מים לביתו — אך לא בעד שתי המים, התרעם טבת.

התקפת-נגד. שבועות נמשכה ההתקפה: מאמרים ראשיים, חקירות, מכתבי תלונה של קוראים — מכל שורה וזעקה ה"התמרמרות על כי נשללה מהקהל אפשרות הנופש העממי האחרונה שנשארה לו. גש"מעה התביעה לבטל את חוזה החכירה.

או באה התקפת-נגד. במאמרים ובמכתבים לעיתונות, ניסה דוד בן-ארי, ראש מועצת בתים, להסביר את עמדת המועצה. ראשית, קבע, לא מכריחים אף אדם לשלם עבור שימוש בים; נשאר חוף פתוח, אשר החברה מחזיקה בו שני מצילים וקיוסק ואשר ה"מועצה דואגת לנקיונו, לרשות כל אדם.

חוף זה, טען בן-ארי, הוא החוף המקורי של בתים, בו התרחצו התושבים משך כל השנים; החוף הסגור, הוא בתלקו הגדול חוף חדש, שלא היה בשימוש לפני שהחברה פיתחה אותו. חוף מזה, שאל האם תפקידה של מועצה כה קטנה לספק חוף-רחצה לרבות תושבים מן החוף? הוא לא השאיר כל ספק: למועצת בתים, דלת-האמצעים ורבות-הקשיים, חשבות ההכנסות שתבואנה מהריבירה (כ-4000 ל"ל לשנה) מכל שאלה תיאורטית של מידת הכנסת-אורחים או אה-בת-הזולת. לגבי הישוב הקטן, פיתוח-החוף הוא צעד גדול מאד קדימה.

השותף העיקרי, חברת חוף בתים, לא התערבה בליכוח הציבורי. מנהלה, המהנדס דב בופמן, רק הצביע על שורה ארוכה של חופים סגורים בנהריה, עכו, חיפה. "ההבדל מקובל גם בכל העולם", הסביר, תיאר את אשר ראה בסוירו עם בן-ארי והשמעוני, איש רשות הפיתוח הממשלתית, בכל חופי הרחצה של אירופה. "אין כמעט חוף אחד — ליד ישוב, כמובן — שאינו חוף סגור. אחרת לא היה חל בהם כל פיתוח."

שרות או בגידה? בינתיים, באיחור של שלוש שנים, פתחה עיריית תל-אביב חוף-רחצה חדש, מעבר לירקון, לפני חוף הרצליה (שאף הוא נסגר ואשר הכניסה אליו מורשת תמורת תשלום נמוך, להחזקת השירותים).

חוף זה יתן, במידה מסוימת, את התשובה לשאלה אם סגירת חוף בתים היתה בגידה בציבור. עתה תהיה אפשרות נוספת, לכל הרוצה בכך, לבקר בחוף פתוח. לחוף הסגור יבואו רק אלה המבקרים לשלם כסף כדי להשתמש במיתקני הנוחות. אם לא יהיו אלה רבים, יהיה זה סוף פרק סוער בשטח הבידור והנופש בארץ.

אולם חברת-החוף והמועצה בטוחות: ה"קהל ימשיך לבוא לריבירה, כי אדם הרוצה באמת לנוח ולהנפש יסכים תמיד לשלם בעד שרות. "ופיתוח חוף בתים הוא" ל"דעתן, "שרות גדול לציבור — לא בגידה!"

* הנטייה שהיתה, רשמית, מסעם המועצה, מונמה על-ידי החברה.

להקמת קיוסק. אשר לחוף הרצליה, הוא שי מש רק את בני המשקים והמושבות ב"ביבה, בתוספת בעלי-מכוניות בודדים, ש"באו ממרחק רב יותר. לא היו שם כל ש"רותים ציבוריים.

לפי המספרים, יצאו בשתי השבתות האחרונות קרוב ל-8000 תושבי ירושלים ל"ביקור בחוף הים, למשך לא יותר מיום אחד. בהצלבות קסטינה פנו קרוב לאלפים נוס"עים דרומה, אל חוף אשקלון. כאלפים נוס"פים פנו צפונה, ליד בית-דגון, המשיכו לכיוון נתניה, והשאר להרצליה ובתים.

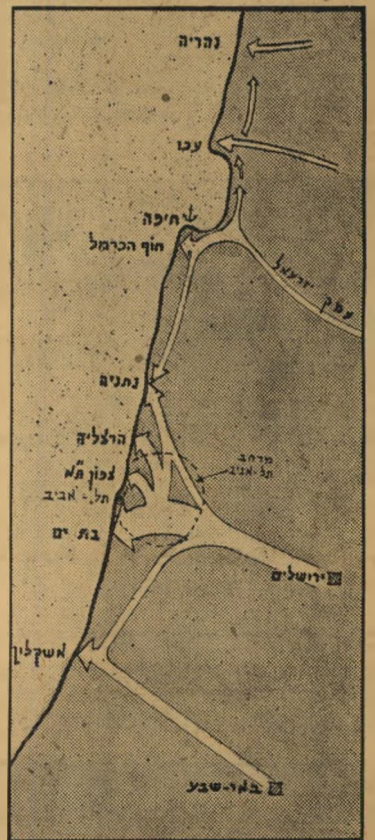
למועצת בתים הביאו רבבות המבקרים בעיות רציניות. העיירה הקטנה, שהוצפה אלפי עולים שלא מצאו שיכון בתל-אביב גופה, מצאה את עצמה חייבת לספק שירות למספר מתרחצים זרים שעלה על מספר התושבים הקבועים. שוב לא היה די במציל אחד, בעיית ההיגיינה והנקיון של החוף הפכה חמורה. ההוצאות על החזקת חוף-הים הפכו סעיף נכבד בתקציב.

תמורת תשלום פעוט. תחילה פנתה המועצה לעיריית ומועצות השכונות, ש"תושביהן מילאו את חוף בתים, ביקשה מהן להשתתף בהוצאות. שום תשובה לא נתקבלה. אז עלה הרעיון: שמה אפשר למ"צוא צורה שהקהל יכסה את ההוצאות?

בידי מועצת בתים היה חוזה-חכירה של שלושה קילומטר חוף ממחלקת נכסי המדינה של משרד האוצר, עם זכות להחכרת-משנה לצרכי פיתוח. היא פנתה במיכרז פומבי לכל המעוניינים להשקיע כסף בפיתוח ה"חוף; רק תשובה אחת נתקבלה: זו של האחים רובינשטיין, קבלנים תל-אביביים.

תמורת תשלום פעוט (2028 ל"ל לשנה כל עוד אין רוחים, 120% וחצי לכשיהיו) קיבלה חברה שהוקמה, חברת חוף בתים בע"מ, את הזכויות הבלעדי לפיתוח חוף בתים. הת"נאי הראשון שהחברה הציגה: גידור החוף, התרת הכניסה אליו רק תמורת תשלום.

המועצה הסכימה, לאחר שהחברה קיבלה את דרישות המועצה, כי שליש מן החוף יישאר פתוח וכל לכל תושב בתים תינתן הזכות להכנס חנם לחוף הסגור. תקופת

חזקת המתרחצים בחופי הרחצה

החכירה: 49 שנים, החל מ-1950, עם זכות לחברה להאריך את התקופה לעוד 49 שנים. **מרגלים לקוחות.** התוכנית, אשר על פיה קיבלה החברה את זכויותה, היא רבת-ממדים ואמצעיות, כוללת בחימלון, טיי לוח, בתי-קפה, מגרשי ספורט — מלבד מלתחות, שירותי-הצלה ומיתקנים לקהל ה"מתרחצים. לפי אומדנה ראשונה יעלה ביצוע התוכנית עשרה מיליון לירות.

המועצה אישרה את התוכנית פה אחד, העבירה אותה, כנהוג, לאישור הוועדה המ"חזוית לבניין ערים. בינתיים החלה החברה בביצוע החלק הראשון של תוכניתה, הקימה שורה של קיוסקים. בית מרחצאות, תארי הלבשה להשכרה, הקהל, שהידיעה על הקמת

אנטי-דמוקרטים מובהקים, לא התרגשו כלל מהשימוש באמצעים אנטי-דמוקרטיים אלה. כשנכנסו עורכי-הדין לשטח בית-המשפט, ביקשו השוטרים הצבאיים לערוך חיפוש בתיקיהם. עורכי-הדין סירבו. כן סירבו לעזוב את התג המיוחד — צלב כחול-ירוק — שהוכן לויהוי האנשים שקיבלו רשיון לנוע בשטח המגודר. (הפליט אחד "הנאשמים": ממשלה המגדלת חזירים, נאה לה שתענווד סמל של צלב !)

לא במחיר מליונים. בתוך אולם בית-הדין התנגשה המחתרת המזורה עם המשפט המזרחי. התוצאה היתה מחזה מלכוד, שיכול היה לזעזע כל אורה החרד לגורל המדינה. סיכם דאגה שמיד, איש הניוירוק סימס גבה-הקומה ואדום-הפנים: "הנזק שנגרם היום למדינתכם לא יתוקן במחיר מליונים!" כשסירב אב בית-הדין להרשות לנאשמים העיקריים לצאת יחד עם סניגוריהם, פרץ השיר הראשון: "כעמוד שבתוך לגשר..." הנאשמים הצעירים, שהכירו בסמכות בית-המשפט אחרי שנשברו והורו בחקירה, נראו אומללים למדי על שלא יכלו להצטרף לשיר. רה. אולם גם לזמרים עצמם היו קשיים. כשפתחו אנשי אצ"ל בעלי באריות נופש, ניפנש קרא איש לחי: "אוי, זה שיר אצ"ל-לניקי". התוצאה: אותם חמשה-ששה שירים מוסכמים חזרו מדי פעם.

זה הסדר שלי. לו הורה אב בית-הדין להוציא מיד את השירים, היה לפחות כבוד בית-הדין ויצל. אולם קצין חיל-הים במדים הלבנים המבריקים, שניצח על הניהול הטכני, המתין באותו יום חמישי לשואו השופטים והקטיגוריים הסתכלו בשרים כאילו היו אוברייצות. נתנו להם לשיר חצאי-שעות תמימים, הסתפקו בהפלטת משפט אחד או שניים בין שיר לשיר. רם רון, הקצין הקרבי הצעיר שהפך שופט שלישי, ליווה באצבעו את קצב השירה, נראה כאילו היה גם הוא מחליף ברצון את המשפט במזמור.

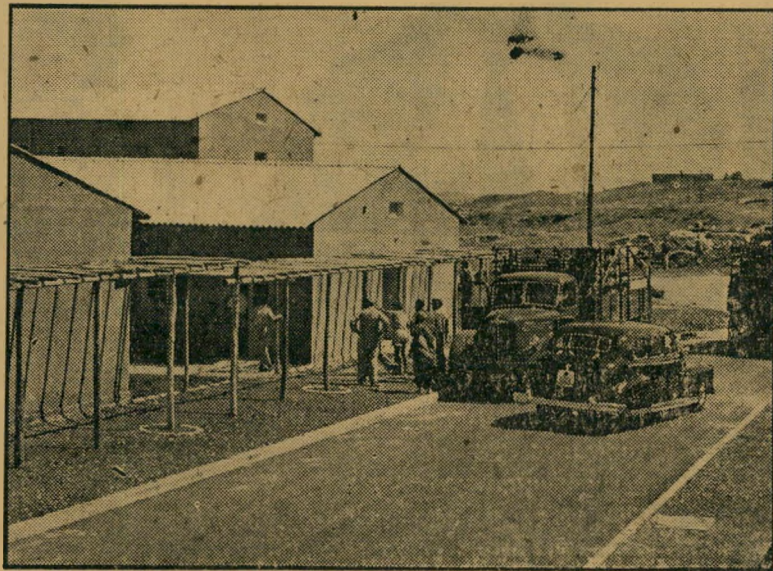
רצינות האווירה התחזקה יותר ויותר. ה-עיתונאים, שלא היה להם מה לרשום, תחרו ביניהם בבדיחות ציניות. התלונן נתן דונביץ, איש הארץ: "הסניגוריה לא הכינה את השירים כראוי!" הציע אחר: "צריכים להביא את אדים דה-פיליפס כעדה עיקרית!" ניחש שלישי: "עוד מעט ישירו זה הסוד שלי". כשהתנדנד חיים כהן, משועמם, על כס אוי, הוזר סופר רוטס: "אם ישבור את הכסא, יכניסוהו לקלבוש". הוא כרע חייל! אנשי המחתרת-לשעבר בקרב העיתונאים, ביניהם נציגת סולס, סיפרו בנתיים על רש-מיהם ממשפטים דומים בימי האנגלים. סיפרה גאולה כהן, קריינית לחי המפורסמת: "השופט האנגלי היה מזומם אחנו, מחייך ומצחצח בידיות על שוטרו לסלק אותנו מאולם בית-המשפט..."

קבוצת אנשים המכנה... אולם המעמד המגויס לא היה מצחיק. הוא לא הפך מרהיב-לב יותר כשסולקו הנאשמים העיקריים למחתרת היום, הוסטפו לשיר את שירי יאיר בחור הסמוך.

* מאחר שהוא בוגר בית-הספר הגבוה לכלכלה ומשפט בתל-אביב.
** בירגון הצבאי — בית-הסוהר. מקור המלה בתורכית.

זו הפעם הראשונה מאז קום מדינת-ישראל בוצע אקט מהפכני על ספטל של בית-משפט, הודיעו צעירים עבריים שאינם מכירים לא בבית-המשפט הישראלי ולא בממד שלת ישראל ("קבוצת אנשים המכנה את עצמה ממשלת ישראל..."). אמנם, אקט מהפכני זה לא נבע מהשקפת-עולם מהפכנית. אולם התקדים נוצר — תקדים הרה-סכנות שאי-אפשר למחוק מהכרת רבבות צעירים. יחד עמו נוצר תקדים שני, מסוכן עוד יותר. רבים תהו דחא בציבור אנשי החוק מדוע היה בכלל צורך בהפעלת הפקודה למניעת-הטרור ובהקמת בית-דין צבאי. אחרי שנשברו הנאשמים העיקריים. בצורה זו היו נוצרות די עדויות כדי להעמיד את הנאשמים לפני בית-דין אזרחי.

החוק בקריה. מלשכתו של שר החוץ נשלחו הזמנות וחופות לעורכי העיתונים ומשרדו של המנהל הכללי, ד"ר ולטר איתן, יצאו רצים, כשבידיהם חזר לציריות הזרות. ה' חזר הודיע כי בהתאם להחלטות הממשלה מלפני שלוש שנים על העברת משרד החוץ לירושלים, במסגרת העברת יתר משרדי הממשלה, הושלמו ההכנות הטכניות ולכן יימצא משרד החוץ, החל מיום השני, בירושלים. כן נמסרה לציריות רשימת מספרי הטלפון החדשים של המשרד ועובדיו. עוד בבוקרו של ג'ון פוסטר דאלס הוזהר שרת שלא לעשות צעד זה, כל עוד לא יקבל האו"ם החלטה סופית בעניין מעמדה של ירושלים. למשרד החוץ הישראלי היה ברור כי העברת המשרד לירושלים, הפעלה לחץ

ביתני משרד החוץ בקריה, ירושלים.
בירה, או לא בירה?

על הנציגים הזרים לעלות לירושלים לסידור ענייניהם, שמש הכרה מעשית במצב ה' קיים, וסתימת הגולל על בעייה נושנה זו. **כשתהיה השעה כשרה.** לפני יותר מחודש ימים הוקמה לשכה מיוחדת במשרד החוץ לטיפול בהעברת המשרד. בראש הלשכה הועמד יהושע (שוקה) תדמור, לשעבר מזכיר שני בצירות ישראל בלונדון. אנשי הלשכה לא קיבלו כל הוראות על תאריך ההעברה המדויקת. ההוראה היתה כללית ביותר: "המשרד יועבר כשתהיה השעה כשרה לכך".

באמצע השבוע שעבר נתקבל במשרד ה' חוץ מברק משגרירות ישראל בוושינגטון. המברק קבע כי דעת הקהל ומשרדי החוץ עסוקים עתה בעניינים חשובים הרבה יותר מבעיות ישראל ויהיה זה הזמן הנכון לביצוע העברת משרד החוץ. שרת התיעץ עם ב. גיי, לא רצה לעשות את הדבר על אחריותו. ב. גיי, פקד להוציא את ההעברה אל הפועל במהירות ובסודיות כדי שלא תספקנה לה- גיע תגובות מחייבות מברירות העולם. 150 פקדי המשרד נתנו 24 שעות ל- העביר את אלפי התיקים והמסמכים ואת חדר האלחוט מן הקריה בתל-אביב לשטח הקריה החדש בדרום-מערב ירושלים. 40 מכונות משא של שלב נעמסו רהיטים רבים וחפצי משרד כשעליהם שומרים מזוינים בסטנים. ב-10.45 בבוקר הגיעה שירת המ' כוגיות הראשונה לירושלים, שם נתקבלה ע"י שמר מזויין וכחובת "ברוכים הבאים".

הבעייה היתה אחרת. אותה שעה ערכו כבר התיעוציות בלשכתו הזמנית של שר החוץ בירושלים, בבניין משרד ראש הממשלה. דובר משרד החוץ האמריקאי הגיב במלים ברורות: "...אמצות-הברית התנגדה לביצוע ההעברה". בריטניה הגיבה בדרך שק- טה יותר אך הודיעה כי השגרירות לא תוע- בר לירושלים. הצירות היחידה שמשרדיה כבר שוכנו ממילא בירושלים, היתה הצירות ההולנדית. פקיד משרד החוץ ציפו כי בקרוב יעברו גם נציגות ארצות מרחב-אירופה. אך הבעיה היתה אחרת. לא עצם מקום מושכן של הנציגות, כי אם נכונות הני- ציגים לעלות לירושלים לפגישותיהם עם השר ועוזריו. עד כה היה אפילו הגנאי יורד לקריית תל-אביב כדי לקבל את כתבי ההאמנה של נציגים זרים. רק בשני מקרים

נתקבלו נציגים לשיחות דיפלומטיות בירושלים, וגם אלה נפגשו עם ראש הממשלה, שעם ישיבתו בירושלים כבר השלימו זממן. אמנם הושארה בקריה לשכת קשר ברא- שותו של ד"ר יוסף לוטן, סגן ראש הסכס, אך לשכה זו נועדה לספל אך ורק בעניינים שגרתיים. מחלקת החקר שנשארה אף היא בקריה אין לה כל מגע עם נציגויות זרות. אם נציגי המעצמות הגדולות יסרכו להדבר עם שרת בירושלים, הרי לא היה כל טעם להעביר את משרד החוץ, והצעד שהיה פו- ליטי ברובו, הפך טכני, בעיקרו. כשהצביע פקיד משרד החוץ על חשיבות ההעברה, לו רק מסיבת הדיוק הקשר עם יתר משרדי הממשלה, הפרך פקיד אחר דעה זו: "לא הוצאנו כ-30 אלף ל"י להתנתק הביתנים בירושלים לנוחיות המגע... נוסף על כך, המשרדים שמשרד-החוץ קשור אתם בעיקר, שוכנים ממילא בתל-אביב..." הכוונה היתה למשרד הבטחון ולשלטונות צה"ל. העובדה הודאת היחידה: פקיד משרד החוץ הצטרפו עתה למעמד שחוסל כבר לגבי אלפי פקידים ממשלה אחרים, מעמד הירושלמים בימות החול, ההופכים תל-אביבים בשבתות.

ממשלה

הפתרון: חופה

בשנים האחרונות נתגלה כי המצפון הדתי יכול להיות דבר גמיש מאד, ביחוד כשהוא שוכן בקרב צעירים ומשמש לשחרור מהצבא. אין כל ספק שהשתמשו בתקנה זו מאות בנות דתיות באמת, שהוריהן ראו בגיוס לצבא מעשה תועבה גרוש ממחזה. אולם עלה עליהן הספר הדתיות-לשעת-הכורש, שמיוגו גרבינילון, טיולי-שבת-בקרייזלר ואדיקות מופתית לסינוסה שלמה אחת. השבוע ירדה זרוע הממשלה על סינוסה זו. לפי תקנה חדשה תצטרכנה גם הבנות הדתיות לשרת, אלא שנקבע להן שרות ללא-מידים, במשקים דתיים ובמוסדות חינוניים. תנאי השרות יהיו דומים לתנאי הצבא, אולם בנות דתיות-לפיה-הצורך רבות עלולות להגיע לכלל מסקנה ששרות בהכרה עליוה במשרד צבאי עדיף על שרות במשק סטרי-צבי.

אחת הטרדות המתבקלות על הדעת: עליה גדולה של המניות בשוק הנשואין. הרבנים, שלא יוכלו עוד לשחרר בנות מגיוס בתפקידים כמומחים לעניני מצוות, יוכלו עדיין להשיג אותה מטרה מתחת לחופה.

המשק

במקום חזיר, אוז

נעגוע מחירי-אגונים מקדם את פני הנוסע בכביש החדש סמוך לנתניה. בנקודה זו נוסדה חחת-ג'נסון לגידול ולפיטום אוזנים, המקווה להקל על המחסור החריף בכבשר ולפתח ענף-יצוא חדש — כבד-אוזנים. שעה שהמחלוקת סביב גידול החזירים הגיעה לשיאה, הוגשה למשרד החקלאות ול- משרד המסחר והתעשייה הצעה מקורית: בשיירי האוכל, שלנצולם טענו מגדלי החי- זורם, אפשר לגדל בארץ מליוני אוזנים. הבשר ישמש לחלוקה לאוכלוסיה ואילו את הכבד, המשומר בקופסות, מעדן מפורסם בטיבו, אפשר ליצא לצרפת, הצורכת כמויות גדולות של מאכל זה, במחירים טובים. גידול האוזנים לא היה משתלם בישראל עד כה, בעיקר משום שהאוזנות המקומיות היו מטילות מספר ביצים מצומצם (עשר עד שלושים) והרבייה לא היתה רבה. עתה הבואו ארצה אוזנות מגזע מיוחד, המטילות עד 100 ביצים בשנה. הממשלה טרם נתנה תשובתה להצעה, הנסיגות בחחה החקלאית ליד נתניה יכריעו בדבר. אולם התשובה ניתנה כבר בעקשין על-ידי משרד החוץ. בחווה המסחרית החדש, שנחתם לאחרונה עם צרפת, ברשימת הסו- רות הישראליות המיועדות ליצוא, נכלל גם כבד-אוזן.

הפגנות

קרב. מילולי בעיקרו

מה שדומה היה במשך קרוב לשנה להפוגה בין מאה-שערים הירושלמית לבין נוסעי למעשני שבת ביתר חלקי הבירה, בא לקץ פתאומי וקולני השבת. פינת הרחובות גאר (חמשד בעמוד 10)

* עליידי פיסוס במכונות המיועדות לכך וכליאת האוזנים בכלובים צרים, המונעים תנועה, אפשר לפתח את כבד-האוזן, בדרך מלאכותית, עד כדי רבע ממשקלו הכללי.

* מימין, מכונת שר החוץ

חיים כהן מתקרב אל דוכן השופטים

הרגע הרדמתי : התמונה משמאל ומראה את נקודת השיא של המ להופיע במשפט צבאי ויצא, מהאולם. הנאשמים מנסים לצאת, אך נעצו

המנצח על תזמורת : חיים כהן, היועץ המשפטי, יוזם המשפט בבית הדין הצבאי.

שני החוקרים : מאיר נוביק, קצין לתפקידים מיוחדים, המקשר בין המשטרה ובין סוכנות בטחון אחרת, וישורון שיף, מס' 2 במשטרה, נכנסים. הם ניהלו את החקירה והצליחו להוציא מהנאשמים וידוים מלאים.

באוזני העולם : דאנה שמידס, כתב טיימס הניו-יורקי (במרכז) שואל בשעת ההפסקה את עורכי הדין דיגני ותמיר על השקפותיהם של הנאשמים.

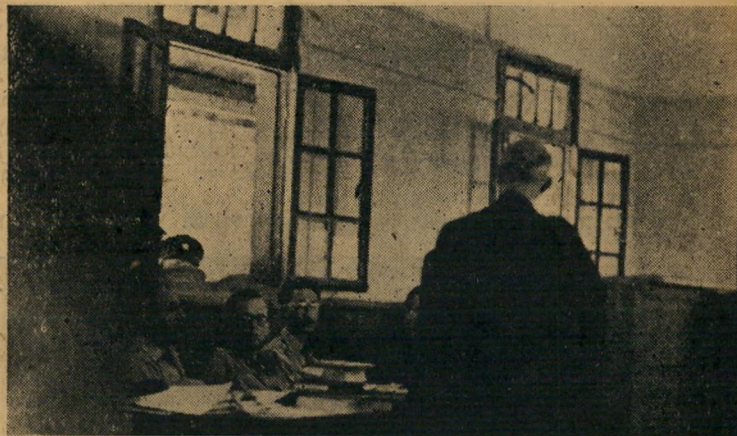
הצעירים : שניים מן הנאשמים מחכים במתיחות להתחלת המשפט, בזמן שהקהל ענוו תו מיוחד — 'צלב כחול-ירוק' — לזהוי האנשים שהורשו להכנס—מחפש מקום ישיבה.

פּוֹט הַמַּחְתָּר

2

[illegible]

תעודה שעוררה רעש : קסע מהכרזת הנאשם שמעון בכר בבית־הדין, כתובה בכתב־ידו, שתוקנה ברגע האחרון בעפרון. ההכרזה חוברת במשותף על־ידי שני הנאשמים שמעון בכר ויעקב חרות.

שיבינו את דבריו הנבלעים בתוך השירה.

סניגורי הנאשמים העיקריים הודיעו כי אין להם יפוי־כח
הם מתחילים לשיר. למעלה: חרות, בכר ויפה דרומי יוצאים!

יבוֹד : הנאשם הצעיר ביותר מגיש שקיק סוכריות ותונאים. בפינה — גאולה כהן קריינית לחיי לעיבר.

אך בצורה חלשה. ברוב המקרים לא ידעו זאת אפילו ההורים, שראו את ילדיהם עם חום ביום אחד, בריאים כשדים למחרת. כן לא ידעו אותם ההורים שאחרי התקפת שר תוקיילדים כזאת, נשארו ילדיהם מחוסנים נגד המחלה לכל ימי חייהם. תופעה זו מסבירה את העובדה, שרוב מקרי השיטוק של השנה תקפו ילדים מתחת לגיל שלוש: מי גיפת 1950, בה חלו 1600 ילדים, הביאה בעקבותיה חיסון משוער ל-160 אלף ילדים אחרים.

אסונות

הדלת לא נפתחה

ארבעת הילדים של מיכאל גרמן, עולה יוגוסלביה, היו ידועים בכל השכונה כשור

שרופי-המחסן אמיל ואיוו גרמן (במרכז: המחסן) נפרדו אחד, שני קורבנות

בבים בלונדיניים כולם, בעלי ימים כחולות, לא קרא ברחוב דבר, שלא עיין את הארבעה בני השנתיים, ארבע, שש ושמונה שנים. בשבת אחרי-הצהריים, עת נמנמה כל השכונה, יצאו אמיל (6) ואיוו (4), לבצע חיפוש בולים. לא הרחק מביתם, ברחוב יוליאן הירושלמי, היה לפי ידיעתם מחסן ישן של משרד הבריאות. לאחר שאותו מחסן סיים את תפקידו כבית-שימוש כמעט ציבורי, עקב חלונות השכנים שדאגו להיגיינה יותר מן המשרד הממונה עליה, החלו עובדי משרד הבריאות לזרוק לתוכו, דרך החלון, ניירות ישנים. החצר, בה נמצא אותו מחסן קטן, לא היתה מגודרת, וילדי השכונה יכלו לשחק באשפה ולכלוך שקישטו את החלק האחורי של המשרד, שבמסדרונותיו מתנוססים עשרות שלטים, הצועקים: "גנקין!!".

"זה בול לא טוב!" אמילו ואיוו טיפסו דרך החלון הצר של בית-השימוש לשעבר, החלו מחטטים בין ערמת הניירות, בה שקעו עד לברכיים. ילד שלישי, פחות זריז, נשאר בבוקר, שמע את המלה האחרונה שאמיל אמר לאיוו: "זה בול לא טוב!" האח חקטן, שמצא בין הניירות קופסת גפרורים, ובה עוד גפרור אחד, אחרי חידוש ליט על כן להשמיד את הבול. הוא הוליק את המעטפה הישנה, החזיקה בידו, עד שכמדעט ושרפה את אצבעותיו. אז הפילה על הרצפה מכוסה הניירות. תוך שניות בער כל החדר הקטנטן (2 x 1). הילדים לא הצליחו לספס החוצה, בדרך בה נכנסו. דלת העץ לא נפתחה תחת מכות אגרופיהם הפעוטות. "מה זה? חקירה?" כשפרצו השכנים, שאצו למקום עם יללת הילדים, את הדלת, מצאו את איזו הקטן חרוך וללא רוח-חיים, ואמיל, הגדול יותר, עוד הספיק למלל טאטא (אבא, ביוגוסלביה). אחרי שעתיים מת גם הוא בבית-החולים.

המנהל האדמיניסטרטיבי של משרד הבריאות, ח. ש. הלוי, רגז: תחת אש שאלותיהם של עיתונאים נרגזים: "מה זה? ראיון? או חקירה משטרתית?" אחר נרגע, ניסה לגולל משכם משרדו את האחריות לטרגדיה האיומה: "התרופות בין סמפיות גרמה לעיכוב סידור החצר. פנינו למחלקת העבויות הציבוריות, ואז נתעוררה השאלה, מי צריך לסגור את החצר: עבודות ציבוריות, המפקח על נכסי נפקדים, או אנחנו?" הצטער הלוי: "ביקשנו את סגירת החצר בגדר תייל, אולם עד שמסתדר משהו, לוקח חצי שנה!"

דת

שניים אחוזים בטלית

קצב התפתחותה המסחרר של נתניה בתעשייה, בתחילתו ומקומות-בידור, אימץ אליו השבוע שטח נוסף שהוכיח תחרות רבה,

פנה אל מכס: "עוד משהו?" מפקד הסירה הצעיר לא יכול היה לעמוד בפני הפיתוי: "חסרים לנו גם דגלי-איתות." שוב שיחה קצרה בטלפון. "מה עוד?" מכס סיפר שלא יכלו למצוא צייר שיצייר את שם הסירה כשהיא נמצאת במים. רב החובל הציץ את שרות מנוף-הענק שלו להרים את הסירה באוויר. אך גלזר לא רצה להסירה אותו עד כדי כך: מספיק אם ירשו לאחד מאנשי הצוות להכין אותיות-עץ ביגריה של הנמל. שיחה קצרה, והנגר קיבל הוראה להכין את האותיות.

הבקשה האחרונה היתה לציד עורה ראשונה. כאשר פנה גלזר לקופת חולים בחיפה בבקשה שינתו לו תיק עורה ראשונה, שאלו אורח: "למה?" רב-חובל ליברמן לא שאל שום שאלה. אם גלזר ימצא לו רשימת

במגע הראו אותו יחס שהראה שוטר הנועה התלאביב. כאשר עגנה הסירה בנמל חיפה, למשל, ראה אחד השומרים שניים מאנשיה רוחצים כלי-אוכל ליד ברו של מים מתוקים. הוא הזהיר אותם לא לעשות זאת להבא מבלי לשלם עבור השימוש. במים.

פעם אחת לקחו יריעת-ברו שהתגוללה על רציף המעגן שלהם, השתמשו בה כסככת-צל ארעית. הם הועמדו למשפט, הואשמו בגניבת רכוש, שימוש ברכוש ממשלתי, שילמו קנס של 30 ל"י. מנגנון הנמל הגדול, הרגיל לספל בעניינים "רציניים" לא ידע, כנראה, כיצד להתחיל לסירה כה בלתי-שיגרית. מוסדות ואנשים פרטיים אחרים, לעומת זאת, גילו התלהבות רבה לרעיון, עזרו בכל מה שיכלו: רב-החובל אנריקו לוי, מפקד בית-הספר הימי בחיפה העמיד את עצמו

(המשך מעמוד 7) לה ושראוס, שהתקרב מסורתי בין יהודים חרדים לובשי שטריימל לבין מכונות ומרניות העוברות בה. ההדהד שוב עם צעקות שאבעסו, מגחנות, החל מקול עליו של צעירי תנועות נוער דתיות חובשי כובעים כחולים, וכלה בבכי מר והיסטרי כמעט של זקנים עבוקים.

טרב הופיע הכוכב הראשון ובישר את צאת השבת, מצאו מפני השבת עידוד מה-עובדה, שעלה בידם להפחיד את בעלי המכונות מלעבור בפניה מאה-שערים, והם החליטו לנצל את נצחונם. כחמש מאות קואים חרדים לשלום נפש אחיהם האפיקורסים בעולם הבא, התקדמו, אמרו להש-לט, מה שנראה היה בעיניהם כסדר, גם במרכז העיר.

"תראה, יהיה שמח!" מרכז ירושלים דמה חיש לים של ראשים, כשסביב החרדים התאספו אלפים אחרים, סקרנים ומתנגדים. הקרב, למרות שהיה מילולי בעיקרו, הביא בכל זאת לתגרות ממשיות, שלח שלושה אזרחים לבית-החולים הדסה, ו-15 דתיים למטה המשטרה במגרש הרוסים. מבין תריסר השוטרים, שהשתדלו בעזרת טנדרים לפתוח מעבר לכלי-רכב, נפל הקרבן הרציני ביותר: שוטר, שידו נשברה. בעיריית ירושלים, שמחובתה היה לקבוע עמדה ברורה כלפי הפרת הסדר כל עוד לא הצליחה להחזיר חוק-עוור האוסר תנועת רכב בעיר הקודש ביום השבת, מצאה ההפיגה המשך קולני לא פחות למחרת בערב. השמאל בה דרש גינוי, נתקל בהתחמקותו של הימין. התחמקות זאת תוסיף, ללא ספק, את שלה להמשיכת חוק האגרוף בחוצות ירושלים, להגשמת נבואתו של אחד סממלי המשטרה, שאמר: "תראה, יהיה שמח גם בשבת הבאה!"

מסע ישראלה

השעה יוצאים לדרך

"רשיון הנהיגה, בבקשה." הבחור שישב ליד הגה המכונית הפרטית הגיש את הרשיון. השומר עלעל בו, הוציא את פנקס הדו"חות. "היית צריך לחדש אותו לפני חמשה חודשים", העיר. לנהג לא היה מה לומר, זה חמשה חודשים שימל טרודים בעניינים רחוקים לגמרי מן הגה ורשיונות. אולם חברו, שישב לידו, לא הסתפק בשתיקה. "האם שמעת על הספינה ישראלה, העומדת להפליג מסביב לעולם?" שאל את השוטר. "כן, בודאי", תא ענה. "אנחנו שייכים לצוות שלה. אם תעשה לנו רפורט אתה תעבך את ההפלגה, והרי אינך נראה אדם כזה", המשיך אותו בחור. השוטר היסס רגע, החזיר את הרשיון

ואת נסיונו לרשותם: "בקשו כל מה שאתם רוצים", אמר להם.

מנהלי חברת י.י. רב-חובל זאב הים, חב"ר שוהם, אגודת זבולון, המפקח על המטבע הור — כל אחד עשה משהו להקל על ההכנות להפלגה. אפילו חברים של אנשי הצוות, ימאים שעבדו על אניות מסחר, תרמו את חלקם: הם אירגנו חבלים, צבע, קופ"סות שימורים.

עזרה בטלפון. האפתעה האחרונה באה בנמל תל-אביב, לשם עברה ישראלה לפני ההפלגה. כאשר נכנס מכס גלזר, 48 שעות לפני שעת האספ, לחדרו של רב-חובל הנמל, נוח ליברמן, לקבוע עמו את סדרי ההפלגה, שאל אותו רב-החובל אם אינו זקוק למשהו במיוחד. "הנהלת נמל תל-אביב החליטה להגיש לכם שי שילווה אותכם משך כל ההפלגה", אמר לו, "אולם מאחר שלא ידענו

ד"ר אדוקה פרנקל וחולת שיתוק רבקה עובדיה חולה אחד, מאה מחוסנים

מה יש לכם כבר ומה עוד חסר לכם, לא קבענו עדיין מה לתת לכם." עוגן אדמירל של 25 קילו היה עוור לנו מאד, הציץ מכס בהיסוס. רב-חובל ליברמן הרים את הטלפון שלידו: "האלו, המחסן? הכינו בבקשה עוגן אדמירל של 25 קילו. אנחנו ניתן אותו מתנה לישראלה", אחרי

* בתוך ריאות הברזל בטיפול אחות רא שית זלמה מאיר.

לנהג. "סעו בשלום", הוא אמר, "ושגם תצליחו בהפלגה." חבלים וקופסות שימורים. היתה זאת אחת התקריות הנעימות יותר שארעו לאנשי צוות ישראלה (העולם הזה 819) בימים האחרונים לפני הפלגתם השבוע. שני יושבי המכונית היו מכס גלזר, מפקד ה-סירה וצבי קפלן, המכונאי, שקיבל את המכונית לשימוש מיוחד עד ההפלגה. לא כל האנשים שאתם באו אנשי ישראלה

מי האיש הזה?

כן, זהו המרשל גריגורי ז'וקוב, כובש ברלין, כיום תת-שר המלחמה הסובייטי — האיש העומד, אולי, מאחורי המאורעות המפתיעים שאירעו במוסקבה השבוע. אתה מכיר את השם הזה, כמובן.

אולם, חשוב —

עוד לפני 15 שנה היה נה קצין כמעט בלתי ידוע בצבא האדום. אתה לא ידעת את שמו.

האם ישנם אנשים כאלה כיום?

האם אתה מכיר את:

(1) יוהנס גרהארדוס סטרידום, (2) אוטו רמרי, (3) ראמון מאגסייסי, (4) ג'ון מאקקארתי, (5) וו ג'ונס ג'אפ, (6) גמאל עבד אלנאצר. ייתכן ושמעת את שמותיהם. ייתכן גם לא. כולם הוזכרו בהעולם הזה כשנאך הופיעו בפעם הראשונה על הבמה. והם חשובים לך: כי הם (1) הנשיא הבא של דרום-אפריקה, אפריקאני קיזוני שיקרין על רפובליקה ועלול לשנות לחלוטין את מצב יהודי ארצו, (2) גנרל נאצי העלול להתגלות כמנהיג נועה אנטישמית חדשה בגרמניה, (3) האיש העלול להיות הנשיא הבא של הפיליפינים, משענתם העיקרית של האמריקאים באסיה, (4) הסנטור הכמעט-פאשיסטי שיתחרה בעוד שלוש שנים על כסא הנשיאות במדינה החשובה ביותר בעולם והעלול להשפיע, לפי כך, השפעה מכרעת על חייך, (5) האיש מאחורי הקלעים של מהפכת ויאט-מי, ראש-החץ של המהפכה הקומוניסטית ביבשת אסיה, (6) הקולונל הפשוט שלחם בפאלוגיה, שאירגן את המהפכה המצרית ויקבע את יחס ארצו לישראל.

אינך יכול להרשות לעצמך לא לדעת שמות אלה. גם אינך יכול להרשות לעצמך לדלג עליהם בדיעבד מקרית בעיתון יומי. אנשים אלה — ומאות אחרים שהעולם הזה מציג אותם לפניך בכל חודש — משפיעים על גורלך. אחדים מהם יישכחו, אך אחדים מהם עלולים מחר לעמוד ברומם של עולם.

לכן אתה קורא את "העולם הזה" — העיתון האומר לך. היום מה עלול לקרות מחר. העיתון אינו נותן לך את הקליפה החיצונית של היריעות, אלא את התוך החי. את התהליכים הנסתרים שיוולדו מחר את הכותרת הראשית.

הבטח לעצמך את מקור האינפורמציה. דאג לשיפור. להרחבתו. לשיכלולו.

וזו הצעת "העולם הזה" אליך:

חתום על העתון!

אתה תקבל אותו בביתך, ביום הופעתו, מבלי שתצטרך להטריח את עצמך ביום חמישי או ביום גשם. את תשלם את דמי החתימה — 11,000 ל"י — לשנה אחת מראש, תחסוך את מחירם של שני גלינונות. המערכת גם תיתן לך את הפרס המיוחד — איגרת של מפעל הפיס, העלולה לזכות אותך בפרס הגדול. אתה יכול לחתום גם לחצי שנה, דמי החתימה — 5,500 ל"י — כוללים גם הם הנחה מכל הזכויות והשרותים, פרט לאיגרת הפיס.

החתם את חבריך!

בדרך זו תשרת לא רק את העתון שרות מועיל, אלא תוכל גם לעזור לעצמך.

אם תביא להעולם הזה 10 מנויים שנתיים חדשים, ותשלח את דמי החתימה שלהם תזכה בפרס של 12 ל"י במזומנים, ואילו כל אחד מן המנויים יקבל את איגרת הפיס המבוטחת.

אתה יכול גם להחתים 10 מנויים חצי-שנתיים, ואז תזכה בפרס של 6 ל"י. אם תביא להעולם הזה 5 מנויים שנתיים חדשים, ותשלח את דמי החתימה שלהם, תזכה בפרס של 5 ל"י, נוסף על איגרות-הפיס לחותמים. אם תביא 5 מנויים חצי-שנתיים, תזכה בפרס של 2,500 ל"י.

שלח את רשימת המנויים, החדשים באותיות ברורות, צרף המחאת-דואר או ציין, אנתו נשלח את הפרס אליך — ואת האיגרות והעיתון לכתובת המבוקשת.

לכבוד מערכת "העולם הזה", ת. ד. 136, תל-אביב.

נא לצרף את שמי / את השם המסומן להלן לרשימת המנויים שלכם לתקופה של שנה / חצי שנה, החל מיום 1.8.63. את השתתף נא לשלוח לפ. הכתובת:

אני מצרף ציין / המחאת דואר על סך 11,000 ל"י / 5,500 ל"י.

חתימה

מושכר, סרכו האחים להשכיר את אולם התיאטרון לגוף יחיד, העדיפו למסרו להור פנות שונות בימים ובלילות שהקאמרי אינו מציג בהם.

הקאמרי, שמספר הצגותיו הלך ורוב, טען שהוא זקוק לבניין בכל ערבי השבוע (פרט ליום ששי, בו אסורות ההצגות על פי חוק עזר עירוני, והאולם נתפס על ידי עתון העיתונאים). בתשובה לכך דרשו האחים מוגרבי להעלות את השכר (33 ל"י לערב). התיאטרון סירב, קרא את הציבור לעזרתו, ערך שביתה (העולם הזה 650) שלא הועילה במאומה, הוזיקה יותר לשוכר אולם הקולנוע מאשר לבעלי הבניין.

לפני חדשים ספורים ביקשו המוגרבים שוב להעלות את השכר, שלדעתם היה זעום. אנשי הקאמרי סרבו, טענו כי השכר היה גבוה מדי גם בשנים שעברו.

בעלי הבניין הגישו אולטימטום, דרשו מהקאמרי לפנות את האולם תוך שלושה חדשים.

משעבר מועד האולטימטום והשחקנים המ שיכו לשחק על הבמה, הפסיקו המוגרבים לגבות את שכרם, הגישו תביעה משפטית נגד התיאטרון. "הפעם", אמרו, "נוכח לכל עם מי הצדק."

אולם שחקני הקאמרי בוטחים בצדקתם. לגביהם, 103 המשפחות שהם מפרנסים, אה דת הקהל אליהם, הם גורמים בעלי משקל עדיף למשקלם של סעיפי החוק.

נוסף על כך סברו, עלול המשפט להמשיך זמן רב, שיאפשר להם לעבור לבניין חדש, שהם יהיו בעלי היחידים. תקוותם היה לה, כנראה, על מה לסמוך: השמועות על הע ברית הקאמרי לחיפה, ביזמת אבא חושי, ראש-העיר רב-המרק, לא הוכחו השבוע, בשיחות פרטיות, עליי שחקני התיאטרון.

ארגונים

בלי עבודה אין הגנה

איברהים סאלה, ערבי תושב נצרת, הלך במורד הרחוב כשהוא מתגורר בפדחתו וממל"ל לעצמו. הוא לא הבין בדיוק מדוע נקרא לבניין ברית פועלי ישראל, בו ביל לא אחת את הזמן בשמיעה בפה פעור של נאור מים, בהם סופר לו עד כמה אוהבת ההסתדרות, זאת אומרת מפא"י, את הערבים.

סאלה היה אחד מ-7000 הערבים שהלכו להרשם באיגוד המקצועי. על כניסתם של הפועלים הערבים לאגוד הוחלט עוד במועצת ההסתדרות לפני כשנשנה, ורק לפני שבועיים הוחל בהרשמתם. האיגוד המקצועי יוכל מעתה להגן על האינטרסים של סאלה. כי במידה שהיה מצליח, עד עתה, להתקבל למקום עבודה כלשהו, היו דרישותיו קט"נות מאד בחשור לעורר את חמת מעבידו היהודי שבידו היה הקלף המאיים על הח לפתו בעובד יהודי.

כשהובעה דרישת מפ"ם ומק"י להכניס את הערבים כחברים מלאים בהסתדרות, החליטה מפא"י, שלא ראתה בעין יפה את פעילותן של שתי המפלגות השמאליות בקרב הערבים, להעביר את כל היזמה לידיה, להכניס את הערבים לאגוד המקצועי, אך לא להסדרות עצמה. כי ההסתדרות שהיא גם מוסד ציוני, אין בדעתה לשתף את סאלה וחבריו בעניינה הציוניים, להכניסם כחברים בתנועה או סולל בונה.

ההסתדרות הגבילה את חברות הפועלים הערבים לאגוד שתפקידו לספק במועלים שכבר עובדים, להגן על ענייניהם המקצועיים, שכרם ועבודתם, לשתף אותם בהגנה מכל קופות התגמולים של ההסתדרות קרן הב' סוף וקופת-החולים.

סאלה ייהנה אמנם באיגוד מזכויות מלאות, יהיה זכאי לחברות בקופת-החולים, ויוכל לחלום על השוואת השכר שלו לזה של ה פועל היהודי, אולם ברגע שיהיה מחוסר עבודה לא יהיה נתון להגנתה של ההסתדרות בדומה לפועל היהודי.

הרשמה אוטומטית. עד עתה היו קיימות שתי מסגרות לפועלים הערבים: ברית פועלי ישראל, מעין סניף של ההסתדרות, וקונגרס הפועלים, מעין איגוד מקצועי של מק"י. תמיד היתה התחרות קשה בין הברית לקונגרס על רכישת חברים. כי מק"י הצטיינה בהגנה על זכויות הערבים, גם ב יגוד לדעת ההסתדרות.

חברי קונגרס הפועלים ייאלצו לוותר על חברותם בו, באם ירצו להכנס לאגוד ה מקצועי. ההצדקה לדרישה: לא תהיה חב רות בשני איגודים מקצועיים. אותה שעה מתפרקת ברית פועלי ישראל אך תקופת חב רותם של אלה שהיו רשומים בה, תחשב להם כותק באיגוד המקצועי.

בינתיים חלשה הענות הערבים להרשמה מתוך 17,000 הפועלים הערבים השכירים במ דנה נרשמו עד עתה כ-7000 בלבד. אחרי כל ההבטחות החגיגיות שנתנו עד כה ואשר לא קיימה, הפך הפועל הערבי חשון. מלבד זאת טרם הסתגל לרעיון האיגוד המקצועי הדרלאומי. הרשמתו בו היא אוטומטית.

אבל לא דוקא מבורכת. השטח: הדת. לעיר בת 30 אלף התושבים, נתרבר, יש שני מוסדות-דת מוסלמים המטפלים באותם הדברים. המוסד האחד — הרב המקומי ה' ותיק אברהם ורנר, השני — המועצה הדתית שהוקמה לפני עשר שנים, החלה עתה, בת נופה גדולה, לנסות לכבוש את לב היהדות הדתית בעיר.

רכובים על חמורים. הפרשה החלה עוד לפני יותר מעשרים שנה, כאשר הרב הראשי אברהם יצחק הכהן קוק החליט להח זיר את תושבי הארץ החילוניים לחיק ה' תורה, שלח לכל פינות הארץ רבנים, הורה אותם לפרוש את כנפי הדת לכל עבר. הרב יגם, שחלקם יצאו לדרך כשהם רכובים על גבי חמורים, תפסו את מקומותיהם במחור זות השונים. ורנר, שהיה אחד מהם, מונה כרב ראשי לאיזור הגליל. אולם לאחר תקופה מסוימת החליט כי המקום מרוחק מדי. הוא הציג את עצמו לשרות בנתניה וסביבתה. הרב קוק התנגד, אולם לאחר מותו אישר יורשו את המינוי לורנר.

מכתב מלפני 20 שנה. משך תקופה קצרה למד ורנר להכיר את כל תושבי המר שבה הקטנה. הוא היה מקובל על הכל ומכיוון שהיה גם הרב היחיד במקום, לא היה זה משום פלא שהרויח סכומים ניכרים עבור השרותים הדתיים שנתן.

אולם חסרון קטן היה מצוי ביהודי הצנום עטור-הקוק ובן הששים: הוא לא היה איש הפועל המזרחי, המפלגה שנטלה לידה את השלטון בקרב חוגי הדת במדינה. ואכן, מינה שר הדתות מועצה דתית שביקשה את ורנר להצטרף אליה. ורנר סרב, טען שהמועצה אינה חוקית. חברי המועצה, לער מת זאת, הטילו עליו האשמות חמורות. לדעתם, עשה הרב-הדיקטטור כרצונו, הרויח סכומים ניכרים, התעשר מהם. כדי להוכיח את אי-חוקיות כהונתו, הביאו מכתב מהרב קוק משנת 1934, השולל את זכותו של ורנר לשרת בנתניה, הוסיפו מכתב שני של עובד בן-עמי, או ראש המועצה, המוקיע גם הוא את הרב הוותיק.

על-פי דבר המלך. הקרב הקר התי חמ. ורנר הכחיש מברוצת את כל ההאשמות, לעג גם למסמכים. הם מוזויפיים, טען, אחר חיסט בין ספריו הרבים, הניח את ספר החוקים המנדטורי על השולחן, הוכיח כי הוא משרת, על פי דבר המלך במועצתו, ואילו המועצה אינה חוקית כלל. אנשי המועצה חייכו בבסתון, הסבירו כי יכלו על נקלה לשלול ממנו את תוארו בדרך החוקית אולם כבוד התורה היה עלול להיות מחולל על-ידי כך. ורנר טען בדיוק את אותו הדבר, בהחליפו את האפשרויות. המועצה פרסמה מודעות-אזהרה בכל השפות, הפנתה את התושבים אליה. ורנר לא שקד על שמירה הדפוס מודעות דומות, בעלות תוכן הפוך שהדוברו בחוצות למחרת היום, הכריז: "אני ממשיך...".

חסרי-אונים. העיריה והרבנות הראשית היו חסרי-אונים מול השערוריה שלא היה לה תקדים בארץ. אולם בעוד הרבנות לא נטתה לשום צד, ביקשה להשקיע את הפרשה, היתה העיריה במצב לא נעים לגמרי, נאלצה לחתוך על הרב כיוון ששני חברי הפועל המזרחי, שהיו את כף המאזניים בקר אליניה הרופפת של בן-עמי, לחצו עליה.

בינתיים עמדו השבוע כמה זוגות צעירים מבולבלים לחלוטין, לא ידעו אל מי לפנות כדי לערוך טכס נשואין. נשים דתיות תמהו למראה שפע המקחאות, בתי-אוכל קיבלו הכשר מצד אחד, נפטלו על-ידי הצד השני, לסרוגין.

מוסד דתי אחד שלא סבל מהשערוריה ובו לא היה חשש לכפילות: חברה-קדישא, שגשארה עצמאית, החליטה לפנות לאותו צד שיתמוך בה יותר.

משפט

מערכה שניה

המסך עלה שוב על המחזה הטראגי קומי שהצגתו לפני הקהל הרחב נתחדשה. התפאורה לא שונתה במאומה, המשתתפים עמדו באותם המקומות על הבמה. השינוי היחיד שחל משך התקופה של שלוש שנים: מחיר הכרטיס עלה פי שניים.

התיאטרון הקאמרי התחבב על הקהל הרחב משך תקופה קצרה, קנה לו ידיו כמעט בכל החוגים. קשריו ההדוקים עם אנשי משלה, שרים, חכים ועסקני מפלגות היו גב איתן להשען עליו. ייתכן, כי גם באותו בניין בו הציגו את הצגותיהם, בקומה השנייה, הין להם אוהדים נאים. אולם אוהדים אלה הפרידו בין שני דברים שונים: התי אטרון הקאמרי ולעסס ששמו התיאטרון הקאמרי.

האחים מוגרבי החזיקו בבניין המרכזי ביותר בארץ, שני אולמות, אחד לקולנוע והשני לתיאטרון. למעשה, היה זה אולם התיאטרון היחיד בארץ השיך לאדם פרסי ולא למוסד ציבורי. בעוד שאולם הקולנוע

הבן יתר דמיון לנוער הישראלי!

ברית המועצות רוצה של סטאלין

אנשים גדולים עושים היסטוריה. הם מרחים פים על דפי ספרי הלימוד, מעוררים את השאלה מה היה קורה לולא חיו ברגע הנכון. פילוסופים מסוימים אף הגיעו לכלל דעה שהעולם כולו לא נוצר אלא כדי לשמש רקע לאנשים גדולים אלה.

אולם יש ולליבו של תלמיד ההיסטוריה מתגנב החשד שבסיכומי של דבר מדיק הי איש הגדול יותר מאשר הוא מועיל. בימי חייו הוא מרכז בידיו את כל השלטון. הוא מקבץ את חותמו על כל הנעשה. ואז, במותו, הוא משאיר אחריה חלל ריק ששוב אין אפשרות למלאו. אנשים קטנים יותר לוחמים על ירושתו, ומן רב עובר עד שנמצא לו יורש אמיתי, בעל שעור-קומה כשלו — אם בכלל נמצא כזה.

תפקיד של תוכי. גורלו של יוסף סטאלין לא היה שונה. ככל שהאריך לשלוט, כן גברה עוצמת השפעתו. הוא לא התוהה רק את הק הפוליטי. אף שלא היה מעולם איש התיאוריה, הפך תיאורטיקן. כל מאמר שלו, יהיה תוכנו כאשר יהיה, הפך ספר חז"ר. אם הפליט בהיסח הדעת הערה שלי לית על משורר מסוים, נעלם משורר זה מעל הבמה. אם גרסא לא גירסה מדעית מסוימת, והוא לא הסתיר זאת, הרי עשרות אוניברסיטאות סובייטיות קידשו גירסה זו, וכל חקירה מנוגדת לה הפכה בגידה במדינה ובתורתם של מרכס ואנגלס.

מצב כזה לא יכול היה למצוא חן בעיני תלמידים. הדור השני, אף שגדל על ברכי סטאלין, לא יכול היה לקבוע זאת בחדאות. אולם ברגע שפרחה נשמתו, לא נשאר כל ספק בדבר.

המשורר חזר. המכה החוזרת של היורש שים הייתה חזקה וחדר-מעמית. שמו של סטאלין נעלם כמעט כליל מן ההכרחות של רשמיות ומעל דפי העיתונות. פרבדה, בו הופיע שמו של סטאלין עד ל-300 פעם בכל גיליון, הוזכר אותו בקושי פעם אחת. היו סימנים ברורים עוד יותר. משורר שנעץ למ אחרי סטאלין העיר עליו מה שהעיר, צץ פתאום מחדש, וזה ליובל חגיגי ורשמי. איש המעל, שותרו הנפכה עלידי סטאלין, לאמת סופית שאין לערער אחריה, הודה פתאום שהוא עצמו אינו מאמין כלל בנכדו נותה.

כל זה היה מפתיע למדי. אך דבר אחד היה מפתיע עוד יותר. במקומו של הפולחן הסטאליני לא בא כל פולחן אחר.

בני קליאופטרה. אולם שתיקה זו לא הייתה טבעית. לא חסרו מועדמים שהיו מוכנים להיות מוכרים 300 פעם בגיליון אחד של פרבדה. הם לא יכלו להסכים ביניהם מי יהיה האיש שנועד לכך.

המצב כולו דמה לתקופה אחרי שנרצח יוליוס קיסר בידי המחתר הדומר סיה. שלושה יורשים יצאו לנקום את נקמתו אולם גם ממלכת רומא האדירה לא יכלה לסבול שלושה קיסרים. מרק אנטוניוס, בעזרת מצרים וקליאופטרה, יצא למלחמה נגד אוקטביאנוס, שליט רומא. רק כשהוכרע במאבק דמים, נקבע גורל העולם למאות השנים הבאות.

גם יורשיו של סטאלין היו שלושה: המפלגה של מלנקוב, הבולשת של בריה והצבא של בולגאני. שלא כמו בימי קליאופטרה היפה, שוכרת הלבבות, היה המאבק פורואי לחלוטין.

מי אוהב בלש? פרשנים רבים סברו כי לברנטי בריה עלול להתגלות כחזק ביותר בברית המועצות, המוד. הוא כוח עצום. יש לו גדולים סדירים, מצוידים בנשק כבד. ואמנם, בחודשים הראשונים דרך מחדש כוכבו של בריה שהחל דועך קודם לכן. הוא חיסל את מתחריו הקטנים יותר.

אולם איש אינו אוהב בלש. אפיהו אם הוא מרכיב משקפי-מלחציים ודומה לפורספור. ביחוד לא אהב אותו הצבא, אשר ככה ממפקדי, ביניהם המרשאל וקוסובסקי, שליט פולין, עברו את מרתפי החקירה שלו. כולם המשתתף של הצבא, והמפלגה, עלה לאין שעור על כוחה של הבולשת.

היתה זאת כמעט משוואה מתמטית. השבוע נודעה לעולם תוצאת המשואה. לברנטי בריה, האיש שהצא את גיאורגיה למען ברית המועצות, רשע הבולשת משך 14 שנה, יידי נעוריו של סטאלין, נתגלה כדגנרט בורגני, סוכן האימפריאליזם הבינלאומי, חבלן במשק הסובייטי ובוגד בתורתם של מרכס ולנין.

אם יתגלה שרצח גם את סטאלין, לא יתפלא איש — ופחות מכולם לברנטי בריה עצמו.

של מאבק איתנים זה קיים האדם כמות-שהוא החי את החיים שלעתידי לבוא ובין אם גדולת הנצחון של היום הזה; לצידו של מאבק-איתנים זה קיים האדם כמות-שהוא החי את החיים כמות-שהם ואוהבם כמות-שהם, זה לט ואלה בנותיו, ולפיתת יקרת זו של חמדות-חיים נמשך המשורר שהאיתנים הם כחומר ביד היוצר שלו.

ומאבק פילוסופי-דרמטי זה גדל לעיני הקורא בצמיחה דרמטית "רגילה", לכאורה, קונפליקטים קטנים בין אנשים ונשים, תושבים וגרים, שרים ועובדים, יצירילב ומזימות מחשבה, וכולם משתבצים תוך כדי התפתחות פנימית מלאה — בתשבץ הדרמטי-שירי הגדול של חזיון-קדומים המו

פיע בכל דור ודור. דמיונו המשתלח של הקורא מרהיב עוז עד כדי שאלת חלום: היוכה הוא, הקורא, להיות אי פעם גם צופה בחזיון זה? היוכהו לכך התיאטרון הישראלי המחפש תמיד אחר המחזה המקורי והריהו מוכן ומוזמן לפניו? אכן, נהנה מדי החלום: הדמיון הפליג למרחקים, אולי — למרחק-עתידי...

שלושה מבין חמשת המחזות שבספר זה (ישראל ויעודו, קובץ מחזות, כרך א') כבר הוצגו על בימת התיאטרון הישראלי: חזוב יעקב, שאול וירמיהו. בספר זה ניתנה אפשרות לקורא לאמת את דמיונו הוא עם הסמנים בהם הגיש תיאטרון מחזות אלה. ועתליה העברית לראסין הצרפתי מחכה שוב לגאולה העברי. והקורא בחזיון "קדומים" של מתתיה שהם אלה ברזל לא תעשה לך עשוי, עם גמר הקריאה להסיק מסקנה של העמדת המשורר על טעות... והיא "המלה "ברזל" כתובה אמנם במקור קדומים אולם בנוסח המשורר היא מיותרת...

עור משהו על נאסר אידין

מעין הרשלי מאוסטרופולי היה נאסר-אידין, כך מעידים עליו — בכתב ובעל-פה בעלי הת"ק ועדותם נאמנה, כנראה, שהרי הם קראו את המחזה שלפני עשו את ההצגה. אני, הח"מ, לא קראתי את המחזה. תחילה הצטרפתי על כך, אף לבי נקפני מעט. יש אומרים שמחזוהו של המבקר לקרוא כל מחזה שהוא כותב על הצגתו. ויש — לפעמים — שדעתי כדעתם של "יש אומרים". אולם עתה, לאחר שראיתי את הצגת יוסף מילוא של המחזה תעלוני נאסר-אידין, אגדה מזרחית בשני חלקים מאת הסופרים ליאונדי סילוביבי ויקטור ויקטוביץ לא זו בלבד שפג צערי אלא חלפה עברה גם נקיפת לבי.

האה, מה טוב ומה נעים לא לקרוא מחזה לפני הצגתו! עתה, כיוון שלא קראתי, יש בידי להאמין שבמחזה נאסר-אידין יש: חכמה — ושנינות — ופיוט — וחרן —

וכל אלה נוסף על המגמה ה"סוציאליסטית" וה"מעמדית" ועל סוביילב ששמץ מהם אף ראיתי בהצגה, והם הם שהעירו ועוררו את האהבה של "מאוסקסימנטליסטים" למיניהם.

הוא היה טוב מדי לזה העולם. אבל תמיד רע חדבר, אם המחבר מעריך את גיבורו של עצמו.

... אין אני, בשום פנים ואופן, מתנגד ליצירה סגמית כשלעצמה. אבי הראגוריה, אינסולוס, ואבי הקוסמיה, אריסטופנס היו שניהם יוצרים בעלי מנמיתות ומבוקהת.

— "אך אני סבור שהמגמה חייבת להתפתח מעצמה, מתוך המצב והעלילה, מבלי שיוצב עליה בפדורס, ואין המחבר מחוייב להגיש אל ידיו של הקורא את פתרונו ההיסטורי עתיד, של הקונפליקטים החברתיים שהוא מתארם."

(במכתב למינה קאוסטקי)
פרידריך אנגלס

אכן, יש בידי להאמין שהמחזה נאסר-אידין הנה טוב ונחמד, שאילולא כך, למה בחרו בו להצגה? הוא אשך אחר: מה טוב ומה נעים לא לקרוא מחזה. קיבוץ גלויות נוסח "אזובקי", משהו כעין זה היה בעיני מה ראיתי בנאסר-אידין בהצגת הקאמרי. כל הסגנונות — בקול, במבטא, בתנועה, במיקצב, בהלחן ובכל שאר הוכי" — שנתברכו בה בקיבוץ גלויות שלנו הועלתה והובלטה במקורה ובמקורותיה בהצגה זו, בנוסח "אזובקי" — "ושלום על ישמעאל" — מבחינה זו הצליח הבמאי במאמציו — כעדותו ב"דבר הבמאי" שבתכניה — "על מנת לקרב ככל האפשר את החי המחזה אל מושגיו אנר"...

אבל, — מפני מה אזובקי דואק? מפני מה בוכרה דואק? והלא נאסר-אידין חורכי היה! דבר הבמאי" אף מתנגד על שהתיאטרון לא עשה אותו אזובקי בכל פרטי הפולקלור ההוא. אין זאת אלא ש"דבר הבמאי" סמך על הנוסח הסובייטי, החדש, בו הוכנס נאסר אידין לאחת הארצות שבמסגרת ברית-המועצות.

בנוסח הישן, אפילו בסובייט, באנציקלופדיה הספרותית הסובייטית משנת 1934, נאסר אידין הוא תורכי, ממשל משלים ומש כבכל ספריה-היסוד בתולדות-הספרות וברך אגב: בעוד ארבע שנים יהיה יובל המאה לתרגומו לגרמנית של נאסר אידין "מן הסקסט המקורי התורכי".

נוסף על חעויל שנעשה בהצגה זו לנאסר אידין, נעשה עויל גם לתורכיה...

"מצויה בארץ, ביחוד בקרב הדור הצעיר להיטות יתרה אחרי התיאטרון בצד אוישות לדהמה כשירה, ואף סלידה מפני זו. התיאטרון — מעניין (קרי: מושך), הדרמה — משעממת (קרי: דוחה)..."

הנחה זו מניח, הסופר והדרמטורג העברי הנודע נתן ביסטריצקי במבואו בסוף הדרמה לקובץ מחזות גדול בשם ישראל ויעודו. קובץ זה הנהו כרך ראשון בסדרת הקבצים בשם מחזות ישראל, שנועדו לקיים תפקיד זה של טיפוח היחס אל הדרמה כשירה. ומתוך המגמה המוסכרת לעיל, מסייבר, כי הכונה היא לכנס את מיטב המחזות המוקדשים לנושאי ישראל. הנושא ישראל, פירושו: מהות ויעוד, גורל וחזון, הגשמה ומאבק. "קבצים אלה — מחזות ישראל, שואפים לכנס את החזיונות המגלמים גילויים אלה של בעיית עם ישראל, לפי התכנית הבאה: קובץ א' — ישראל ויעודו; קובץ ב' — ישראל וחזונו (המשיחיות); קובץ ג' — ישראל וגורלו (גולה וגלות); קובץ ד' — ישראל וארצו (מחזות תנ"כיים מזה וארצישראלים מזה). מיטב המחזות, פירושו: הטובים והאופייניים שבאותם מחזות, שנכתבו בשפות שונות בידי פייטנים יהודים שאינם יהודים."

תכנית רבת-ערך ורבת-הנופה זו מבוצעת, בעריכת נתן ביסטריצקי ע"י הוצאת המחלקה לעניני נוער והח' לוח של ההסת' הציונית בהשתתפות הקרן הקיימת לישראל. הכרך הראשון (למעלה משמונה מאות עמוד) מכיל את המחזות: אלהי ברזל לא תעשה לך מאת מתתיהו שהם; חלום יעקב מאת ריכרד בר הופמן; שאול מאת מכס צויג; עתליה מאת זאן ראסין; ירמיהו מאת סטיפן צויג וכמו כן המבוא הנ"ל של העורך ומסות או מאמרים על החזיונות שבספר, פרי עטם של א. קרייב, א. גרייס, יעקב קופלביץ, חיים פרי ואביגדור המאירי. מסתו של העורך, בסוף הדרמה, נוגעת, כאמור לעיל, גם בבעיה התוכנית-תרבותית של מפעלות התיאטרון והדרמה בישראל והשפעתם. לאחר הגיונות כלליים המנסים ביפי טעם וגיב לחשוף את יעודה של האמנות הדרמטית הן בספרות. בין אחיותיה הליריקה והפרוזה, והן על במת-החזיון ביחסה עם זיווגה, הוא התיאטרון, מגיע המחבר למסקנה: "לפניך אי-אפשר להפיק מן האמנות הדרמטית את מלוא האנרגיה התרבותית רק עלידי טיפוח היחס אל התיאטרון; אלא הכרח הוא לטפח יחס אל הדרמה כאל שירה בפני עצמה, הפעולת ומפעילה גם בלי התיאטרון. ולא עוד אלא שבין שני שותפים אלה, שנועדו מאין כמותם בכל שאר סוגי האמנות, לייצר אנרגיה תרבותית, נודעת לדרמה כשירה חשיבות יתירה. כי התיאטרון, המגיש לפני הצופה שולחן ערוך של סמנים מן המוכן, אין בכוחו לעורר בפני הצופה פעילות עצמית באותה מידה שמסוגלת לכך הדרמה כשירה, שאינה נעזרת, בהגיעה אל הקורא, בשום אמצעי אחר מלבד הדמיון."

מכאן, — אף זאת: "אכן, חוסר היכולת לטעום את הדרמה בפני עצמה הוא סימן לדלות הדמיון, לפגמת הפעילות הנפשית, וממילא גם לדרגה בלתי-שלמה של תרבות. ואין ההגאה מן התיאטרון, ותהא הנמנית ביותר, עשויה בתנאים כאלה לכפר על דלות זו, על חסרון זה. על אותה פגימה בתרבות."

ומאחר שלפי דעת המחבר והסתכלותו להוט הנוער הישראלי אחרי התיאטרון והנהו אדיש לדרמה כשלעצמה — ומר נתן ביסטריצקי מעורר כל שנותיו בחיי הרוח של הנוער — סימן הוא שיש כאן פגימה תרבותית רצינית. המחבר סבור שאין להסמיר פגימה זו אף ורק בפגמים שבחזיון; יש משהו בנפש הנוער הישראלי שהוא הגורם לתופעה זו. "סלידה מפני דרמה כתובה אינה אלא פרט מאלף, היוצא להעיד על דלות הדמיון. האין יבשות זו של הדמיון מציינת את הדור השני בארץ? והשאלה הריטורית אף מתורצת בפי המחבר לא בלבד בעשיות אותה להנחה שליוודות אלא שהוא אף מצא לה צידוק וביסוס היסטורי: — "דור זה הוא דור של האנטייתיה ואינו יכול להיות אחר בתוך הדיאלקטיקה של המהפכה הציונית."

זהו דור ההשתרשות ותופעת-בראשית זו אררתי במסיבותינו אנו מאמץ רב ומיוחד במינו ואין הוא נקנה אלא עלידי ויתור בשטחים אחרים, ומאמץ של השתרשות ראשונה נקנה עלידי ויתור על מעוף. היינו, על גודש הדמיון."

מסתבר שאין הקובע הלכה זו מזהה את דלות הדמיון בשום פנים עם שטחיות. "הדור השני, שהיו חושדים אותו זמן רב בשטחיות, עמד במבחן, כדור ההשתרשות הנאמנה, במלחמת-הדמק לעצמאות המדינית. הלגונה של השטחיות נתגדפה לאור האיתנים של מבחן זה." אלא שהתכונה של יבשות הדמיון בעינה עומדת.

הרחבתי את הדיבור על המבוא לכרך הראשון של מחזות ישראל, כי הוא מעיד שעורך הקבצים נגש למפעלו, לא מטרה אחת לפניו אלא שתיים: מטרה ספרותית-אמנותית — לכנס מיטב המחזות בתחום זה ולהביאם לעיני הקורא בין אם יוכו לגאולה בימתית ובין אם לאו, ומטרה תרבותית-חינוכית — לכפות הריי דמיון על ראשו הזקור של הנוער הישראלי ולהוסיף על מאמץ ההשתרשות את מאמץ ההמראה. מטרה זו אף נגלית מקריאתו של העורך: "הבו ידמיון לנוער הישראלי!"

חמשת המחזות שקובצו יחד בכרך זה שונים ונבדלים זה מזה שוני רב והבדל רב בערכם הספרותי-אמנותי. כמערכם התרבותי-חינוכי, ואין ספק כי נכוננו לקרוא — הוא ימצא גם בקרב הנוער הישראלי! — מעלות ומורדות ואולי גם תמיהה על הליכות שבלקוטה, אלה המחזות הראשון שבקובץ יענה את הכל. "חזיון קדומים" זה של מתתיה שהם אלהי ברזל לא תעשה לך — חוסר כנפיו גם אלה הצריכים סתות בספר. עוזו השירי של מתתיה שהם ועוזו הפילוסופי מקנים ליצירה מתח דרמטי כפול ומשולש. ומקוריות במובנה המדויק ביותר ובמובנה הרחב ביותר של המלה, "מקוריות". המשורר ניצב בין אברהם לגוג, והוא מסמך עצמו ללוט דואק; לא הגדולה מושכת אותו, בין אם היא גדולת החזון

ה.ה.א.א.א.

„מאלנקוב אינו בובה!“

קומוניסטי ועודם דא-קומוניסטי

בעת ביקור בלונדון מצאתי שוב אישור להשקפתי ששתי השיטות הפוליטיות יכולות בהחלט להתקיים בעולם אחד. בעצם, קיום שתיהן הוא הכרחי. יהיה זה יום מאושר לאנושות כולה כאשר שליטת של מוסקבה יגיעו למסקנה זו. אפשר להשיג את הקיום הכפול כאשר לא תהיינה עוד שאיפות אימפריאליסטיות בצד זה או אחר, וכשכל העמים יהיו שווים.

מה הן דעותיך החזקות החלשות בשדרת המדינות הנורדות הסובייטיות במזרח אירופה?
לדעתי, בולגריה ואחריה איכסלובקיה.

האם, לדעתך, מה שעשית זה עתה ביזנטיזם נכחי העמדות החזקות הקומוניסטיות על בסיס של התנודות מוזריות, ישפיע על המצב במזרח אירופה?

כן. אנו יודעים שלדבר יש השפעה ממשית על בולגריה, ועל רומניה והונגריה גם כן.

מה היא המטרה העיקרית של התנועות אשר אתה מחדיר לשם החקלאות? כאשר אתה מרשה לאיכרים לעזוב את החוות הקולקטיביות כיכרות ביחד עם כל אשר השקיעו בתוכן? הדיו זהו נכונה מן השיטה הסובייטית, לא כן?

כן. אבל זאת איננה הסיבה העיקרית. אנו רוצים להשיג יותר תוצרת — זאת הנקודה העיקרית. זה הדבר החיוני ביותר לנו. אין פשר הדבר שאנו יכולים להשיג תמיד תוצרת רבה יותר משיטה חקלאית המבוססת על חוות קטנות של קבע. האיכר בעל הרכוש הקטן אינו יכול לספק גם את צרכיו שלו וגם את צרכי תושבי העיר והפועלים החקלאים. הוא אינו יכול אפילו לכלכל את עצמו. על כן, איננו מוותרים על רעיון של צירית חוות גדולות, אבל הן תוצרנה אך ורק על בסיס של התנדבות ובחורגה.

מה בדבר תהיה הקומוניסטיות — האם הן תמשכנה ופועל?

כמובן. האיכר העני זקוק לעזרת הקואופרטיבים, כל עוד הם מושתתים על בסיס של התנדבות. עלינו לדאוג לכך שהאיכר העני תהיה לו די אדמה משלו. אנו מבטלים את כל האמצעים המינהלתיים שלפיהם אפשר היה לאלץ איכר לשלם את אדמותיו באדמות הקולקטיב. אבל נעשה הכל כדי לעזור לאיכרים שאכן ישלכו כך את אדמותיהם, ואחרים יגיעו למסקנה שהחזקת חוות קטנה, מעובדת באופן עצמאי, איננה יכולה לתת רווחים בחברה החדשה.

מה בדבר תוכניותיך העתידיות והתחרות העתידית?

כל זה אנו עושים בהדרגה. ההתחרות היא כוח המניע להגברת הייצור, ולהטבת איכות תוצרת. התחרות, כחנתי להגיד, בין מועצות הפרועים בכל בית חרושת לבין עצמן.

זה נשמע כאילו אתם עומדים דרוש'אן צרמית

לא ולא. איננו חוזרים לשיטה הישנה. אנו רק משנים את שיטת הסוציאליזם שלנו. ואנו מתארגנים מחדש. אבל עודנו שואפים אל אותה מטרה.

האם בונתך הקודם שזוהי פרוש חדש לתורתו של מארכס?

לגבינו, החוות הקולקטיביות אינן שאלה של תורה. איננו מתעניינים בצורות תיזונות — בין אם נוהגים לקרוא להן סוציאליסטיות או לא. מה שאנו מבקשים הוא יותר תוצרת חקלאית — יותר לחם. ואנו מנסים למצוא את האמצעים להשגת מטרה זו.

באיזו מידה עימדים אתם נמצאים את תוכניתכם להצטרפותם של הממשלה המרכזית, כמה ממכוניות תשאיר בידו הממשלה מרכזית?

אני סבור שאנחנו נחלל בנקודה אליה הגענו. עכשיו יש צורך לפתח את הצטרפותם של הארגון, שנעשתה עד היום. אנו מוכרחים לפתח אותה, כיוון שאחרת היא עלולה ליהפך לאנרכיה. צעדנו לכיבדת דרך מספקת. פיקוח ותיאום התיכנון מוכרחים להיות מרוכזים.

מה בדבר הצטרפותם של הממשלה, האם אתם יכולים לעשות זאת?

זה כבר נעשה. הממשלה אחראית בראש ובראשונה למועצות המקומיות ולעיריות. ראש משרה חייב לתת דין וחשבון, על כל מאסר שהוא מבצע, למועצה המקומית.

מהו המעשה ההכרחי בין השיטה החדשה לשיטות העבר?

איננו טוענים שיש לנו מונופול על הסוציאליזם. אנו סבורים שאפשר להשיג אותו בשטות שונות, לא רק בשלנו. זה ההבדל העיקרי. אנחנו איננו מונופוליסטים.

בריה הוא שר הפנים. בולגאנין קיבל את הצבא. הם קיבלו את רעיון המנהיגות הקולקטיבית. העתיד יראה אם יהיו או לא יהיו חיכוכים בתוך המסגרת הזאת.

המבור אתה כי זקוק, ולא בודאני, הוא איש המכתה בצבא

זקוק הוא האיש הצבאי, החייל, אבל בולגנין הוא המדינאי הערמומי יותר. בעצם הוא בראש וראשונה מדינאי.

באכזה הדרגה מידתית נוכחתי שמא טבה טינג מתעניין במיוחד במדינות הקומוניסטיות? שם הסבור אתה כי המא תהיה עכשיו יד יד תר חופשית

קרוב לדואי. אין לומר שהוא היה איפעס גרור — כמו הונגריה ומדינות גרורות אחרות באירופה המזרחית. תהיה לו עכשיו יד יותר חופשית משום שיד הברזל אשר שלטה ממוסקבה נגדעה. אף על פי ששתי המדינות נמנעו מריב גלוי, יש לי יסוד להאמין שהיו חיכוכים בין סין לרוסיה. ההסכסוך על מזכיר כללי של האו"ם, ההצעה לחלופי שבויים חולים ופצועים בקוריאה, הכרזת מולוטוב וצ'ו אנ-לאי מוכיחים שהמנהיגות הסובייטית הנוכחית עשתה מאמץ לקרב אל נקודת ההשקפה של הסינים ושהללו יוכלו לפעול בקצת יותר חופש.

אתה מתכוון לומר שכדאי לארצות הברית לעקוב אחריו מאז יותר מאשר אחרי מוסקבה בכל הניתן לעינינו אסיה

כן. תהיה זאת טעות לבוא בדברים עם מוסקבה בבעיות סין. יש לזון עם הסינים בענינים שלהם ועם הרוסים בענינים אחרים. אם המערב יבקש במוסקבה את התשובות על בעיות אסיה, תהיה זאת מכה קשה לגאוה הסינית.

מה בדבר המדינות הנורדות באירופה? האם תצטרף מוסקבה לשמור על שיטתה עתידה?

תהיה זאת כמובן טעות לשער כי מוסקבה תאסוף לפתע את ידיה מן הארצות הגרורות. איננו מאמין שהמלחמה הקרה הסתיים עכשיו. היא תמשך בצורות שונות וביותר מחזית אחת ומסביב לבעיה אחת. היא תוסיף להתחולל עקב גורמים שונים, הנראים בעיני הסובייטים כבעלי חשיבות, ובכדי להתמודד במלחמה הקרה, יהיה להם צורך להוסיף ולשלוט במדינות שהם משתמשים בהן עתה לצורך המלחמה הזאת.

באומרוך, צורות שונות, שד מוחמה קרה, מה בונתך?

אם המנהיגים היום מחליטים להחזיק בגרורות שלהם בכל מחיר, עליהם להיות מוכנים לחיזורים בתחומות אחרות ובשטחים אחרים. אם, מצד שני, הם סבורים שאינם יכולים לעשות חיזורים אלה, הם יפעילו במקומם לחץ. הם ינסו להשיג הצלחות חלקיות, לא רק בשטחים מצומצמים או בארצות מסוימות, אלא גם בתוך הגבולות הגיאוגרפיים המלאים של אירופה ואסיה.

אולם, מאמין אני שהם יתרכזו באסיה. אם הם יגיעו למסקנה כי יהיה קשה להצליח בעת ובעונה אחת גם באסיה וגם באירופה, הם עלולים להסכים לחיזורים קלים באירופה, אבל לא באסיה. לגבי, ההוכחה הטובה ביותר לרצונה של מוסקבה להפיג את המלחמה הקרה היא נכונותה לזון בבעיה האוסטרית והגרמנית ורצון כן לבוא לידי הסכם בנקודות אלה. אם אין הם, למעשה, מוכנים לעשות זאת, הרי ששאלות אלה תסכנה את שלום העולם.

האם מכבר בקרת בונדון, מה דעתך על האפשרות של קיום, זה בצד זה, של עולם

מועטים האנשים בצד המערבי של מסך הברזל. המטיבים להכיר את שליטתה החדשים של ברית המועצות כמו המרשל יוסיפ ברוז'טיטו, מנהיגה הקומוניסטי של יוגוסלביה, שהכריז מלחמה על הקומוניסטים.

הראיון המתפרסם דהן במדואו ניתן עדידי טיטו לפני הדחתו של בריה לז'רלס פאלק, עיתונאי אמריקאי, שנתקבל בביתו של טיטו. המרשל ניתח את טיבם של ראשי ברית המועצות וניכא שמאמצי הסובייטים ותרבות בעתיד הקרוב באסיה. טיטו מאמין באפשרות קיום של עולם קומוניסטי ועולם לא-קומוניסטי זה בצד זה.

הוא כיום בן 61. ממוצא איכרים קרואטים, מסגר לפני מקצועו. בימי שרותו בצבא האוסטרי-הונגרי במלחמת העולם הראשונה נפל בשבי הרוסים. ב-1917 זישתתף במהפכה הרוסית ואחר כך לארצו כדי לארגן בה את המפלגה הקומוניסטית היוגוסלבית הלא-חוקית. כעונש על פעולתו זו רוצה מאסר של שש שנים, ובהשתחררו שימש כגייס יוגוסלבים לברית המועצות במלחמת האזרחים בספרד.

אדוני הנשיא — או המדינאי — אינך תואר אתה מעריץ?
כרצונך. יש לי עכשיו יותר עבודה בתוקף תפקידי כנשיא.

יפה, וכך, אדוני הנשיא, אתה מכיר את דברי הפעולה של הסובייטים. מה פשר כל הבעיות שנגמטו במוסקבה מאז מות סטאלין?

כל השינויים שחלו מאז מותו של סטאלין מוכיחים כי המנהיגים הסובייטים האחרים כיום למדיניות החוץ והפנים של רוסיה הגיעו למסקנה שעכשיו הזמן לצאת מן המבוך שנוצר בחינו של סטאלין. יגידו את מה שיגידו, יכתבו אשר יכתבו, העובדה היא, כי עצם מעשיהם (כיום) הוא התכחשות למדיניותו של סטאלין. המנהיגים הנוכחיים מנסים למצוא מבנה חיובי חדש כדי לרכך את המצב הפנימי ולמצוא נקודות התקרבות לעולם החיצוני.

האם זהו תכסיס? ואם כן, מה, דעתך, ענינו לפעול ביחד זהו?

ברצוני להגיד כי כרגע הדבר החשוב ביותר הוא, כנראה, — לחכות. לראות איך יתפתחו הענינים במוסקבה. לא יהיה זה נכון לומר שהמצב שם הוא רק תכסיס, כשם שלא יהיה זה נכון להגיד שאין זה אלא שינוי גמור של המדיניות עד היום. העתיד יוכיח, לא אעמיץ פני נביא.

אדוני הנשיא, אתה הכרת את כל המנהיגים הראשיים בברית המועצות — מאלנקוב, בריה, מלודיוב והאחרים. מהו דעתך האישית עליהם?

אינני יודע איך הם יפעלו במשרות החדשות שלהם. לא הייתי רוצה לנחש איך ינהל מאלנקוב את המדיניות הסובייטית. אני יכול לשפוט רק לפי היכרותי הקודמת את האנשים האלה. ולפני שנים אחדות מאלנקוב עסק אך ורק בעבודת המפלגה — עבודה משרדית. הוא לא היה בין המנהיגים הראשיים כאשר הכתי אתו.

יתכן, כי הוא יוכיח עצמו כאדם מוכשר. אכן, רק מרגע זה ואילך תהיה לו הזדמנות של ממש לעשות זאת.

מה בדבר טיטו?

אנו יודעים הכל אודות השקפותיו של מולוטוב בתוך ומחוץ לרוסיה מאז מונה לשר החוץ. הוא לא הצטיין בועידות בינלאומיות, הוא היה יותר מדי נוקשה, קשיח מדי. אינני מכחיש שהוא מוכשר, להיפך, אני חושב שהוא מאד מוכשר במובנים רבים. אבל לא בטיפול במדיניות החוץ או במדיניות זרות. לא הבחנתי בו כל כשרון לנחש מה יקרה בעתיד ומה יהיה הצעד הבא במדיניות העולם. הוא לא ראה מראש את אשר יקרה ביחס לקשרים עם מדינתי, למשל.

דומני שאמרת פעם שמויטוב היה היתה איש אתו התייץ סטאלין בעת היציאות בינך לבין?

כן, אבל היתה זו היעצות פורמלית גרידא. סטאלין התחשב רק בדעתו שלו עצמו.

הסבור אתה כי מאלנקוב אינו הוא דמות שמאחוריה מסתתר בריה?

לא אומר כי הוא בובה, אבל אין כל ספק שהוא איננו השלוט היחיד. סטאלין לא היה סובל שום שלטון מלבד שלטונו שלו. בגלל סיבה זאת אין האנשים החדשים האלה מסכימים כי כל הכוח ירוכז בידו אחד מהם. קרושצ'ב, אשר, לדעתי, הוא מוכשר למדי, קיבל לידיו את המפלגה הקומוניסטית. מאלנקוב הוא ראש הממשלה.

תחרות אופנועים

גביע ע"ש אפרים טננבוים ז"ל

ביום ג' 21.7.53 בשעה 16.00 תתקיים תחרות אופנועים על חולות שפת הים (ע"י הריביירה בתיים). כל המעוניינים להשתתף במרוץ זה יפנו למר זיגבל ברברודה, סדנא לתיקון אופנועים "אמיר", מאחורי קולנוע "אלגבי". ביום התחרות אפשר להרשם עד שעה 12.00 בריביירה. בגמר התחרות תתקיים מסיבה בקפה הריביירה, בה יחולקו הגביע והמדליות.

— הקהל מוזמן. כניסה חופשית —

התאחדות אופנועים אי-י
הועדה המארגנת

כל אשה בישוב למלחמה בזבוב

שליטוקס
משמיד גם את היתוש והעש

חור חום או בלונדיני, בהיר
כהה, תלתלים רכים כמשי
בלורית פרועה וסוררת...
שחת שופו

צונית לכל סוג
ערוח, למבוגרים
לצעירים לחזק.
נקי ולמפול.

פיצים היחידים: חברת נורית בע"מ

בית הספר לאחיות (ולאחים)

"אסות א"

תליאביב, סלפ. 21124

נמשכת הרשמת התלמידות (תלמידים) למחזור י-א
ההשכלה הנדרשת: 6 מחלקות בית-ספר תיכון. מועמדות
חסרות-תעודות מחו"ל, יכולות לעמוד בבחינה.
3 שנות למוד. הוראה, כלכלה, דיוור, בגדי-עבודה — וגם
בתוספת דמי-כיס חדישים.

פרטים —

במשרד בתי-החולים "אסות א", תליאביב,
אישית או על-ידי הדואר.

בית ספר מכני של חיל האוויר (עם פנימיה)

מתקבלים נערים

בני 16-17 שנה
למקצועות
תעופתיים
טכניים

פרטים ברשכות הגיוס

אשראי לקניות
כלי רכב
כל אשר לבך חפץ

ארגון לאשראי בע"מ
תליאביב, רחוב הס 4.

למוד

לרכוש

רחוב בן-יהודה 26

מרפסתך

היא שימושית
דירתך היא קרירה
עם סוכך מתוצרת

רח הרצל 89, ת"א טל. 5473.

צינבורפיה

יונה

דינזונסקי

רח' הקישון 6, תליאביב

גלופות קו גלופות רשת

קולנוע

הרמאים, שהיא משמשת אותם בעל
כוחה.

ישראל

עובדי הסרטה. התאחדו!

כמו כל הסרטים הטובים, גם תשוקה
לא נתישן, מעורר געגועים ליצירות דו-
מות, אחרות מאותה התקופה.

אפשרויות חדשות. ארנסט לור
ביץ' החל את עבודתו האמנותית כשחקן
בתיאטרון של ריינהארטס בברלין. אולם
נטייתו האמיתית היתה לבימוי וכבר
בסרטי הראשונים, שהפיק בשביל חברת
אופא הגרמנית, הוכיח כשרון רב.

באותם הימים, אמצע שנות העשרים,
משכה הוליבוד את מרבית אמני אירופה
הגדולים. גם ליוביץ היגר לאמריקה,
השתקע שם. עם בוא הקול, הסתגל
הבמאי לסכניקה החדשה ביתר מהירות
ממרבית חבריו למקצוע, גילה עד מהרה
את האפשרויות החדשות הצפונות ב-
סרט המדבר, ניצל אותן כהלכה בסרטים
כמו מצעד האהבה, האלמנה העליזה,
אשתו השמינית.

דמות הבמאי השחום, קצרה-הקומ.
שסיגר חקוק תמיד בין שפתותיו, הפכה
לאחד מסמליה של הוליבוד. לפני שנים
אחדות, לאחר שלא ציית לפקודת רופאיו,
הוסיף לעשן סיגר אחר סיגר, לא החזיק
לבו מעמד. כיאה לאיש סרטים, מת לור
ביץ' באמצע העבודה, באולפן.

המרגלת יפה מן הרגיל

סרט ריגול אינו מושתת, בדרך כלל,
על יסודות ההגיון הישר והמצויאות.
הנבל שבו תמיד מגולל מן הרגיל, הגבור
גברי מן הרגיל, המרגלת היפה יפה
בבנות. זהו חלק מן המשחק והכל, כולל
המפיקים, מתיחסים אל הסרט כאל ש-
שוע ולא יותר מזה.

אולם **משפט בודפשט** מתימר
להיות לקוח מן המציאות; צילומים רבים
נעשו במרכז אירופה ובצרפת; זאת כדי
לשוות לו אופי עובדתי. המסופר הוא
אודות ראשי השלטון בהונגריה המ-
תדלים להסתיר מידידיהם בקרמל את
צנצנה הלא נגימה כי נפגשו עם טיטו
לשיחה מדינית. דבר זה ידוע לעיתונאים
אמריקאים בבודפשט, שיש להם קשרים
עם המחתרת האנטי-קומוניסטית.

כי העיתונאים יודעים, יודעים גם שלי-
טי הונגריה, העושים רושם של גנגס-
טרים בעלי מבטא אנגלי מזור. ראש
הממשלה נוהם אל תוך הטלפון באנגלית
רצוצה: "עקבו אחרינו!" ושר המש-
פטים (בן אסתר) נובח באמריקאית שני-
כר בה מבטא צרפתי. "חסלו אותו!"
נראה, בסרט, כאילו אין לשני האדונים
האלה כל עבודה פרט לרדיפה אחרי ע-
תונאי אמריקאי (דנה אנדרון) שאינו ער
שה רושם פיקח ביותר, והסבור, כפי
הנראה, שרדיפה אחרי הצדק פירושה
התחצפות חסרת-תועלת והקמת שערי-
ריות במקומות צבוריים.

משפט בודפשט אינו נעדר עניין ומתח,
אבל הוא נוטל נושא רציני, המאפיין
את תקופתנו, מגיש אותו כאילו היה
הקהל אוסף של ילדים מפגרים.

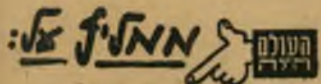
בקצרה

בצהרי היום. הנוסחה הישנה:
אחד נגד ארבעה, באחד הסרטים הטובים
ביותר על רקע המערב הפרוע. גרי
קופר.

זעם הפרא. הרפתקאותי האחרונות
של טרון. לקס בארקר.

יצורים חמודים. קומדיה צרפתית
אירונית המוכיחה איזה יצורים לא-חמו-
דים הן הנשים — וגם הגברים, בעצם.
דניאל גילין, מרסין קארול, דניאל דרייה,
אדכיני פיאר.

* בן אסתר הוא אברהם שקלארש,
יליד הארץ.

בצהרי היום
יצורים חמודים
תשוקה

במקום אנטוניוס, בראנדו

בחזרה על קיסר וקליאופטרה, מחזהו של ג'ורג' ברנרד שאו, שיוצג בהבימה, התיקשה מרים זורה, המשחקת בתפקיד קליאופטרה, במציאת הבעת הפנים הדרושה לסיים המחזה, שעה שקיסר (שמעון פינקל) אומר לה: "אל תבכי, אשלח לך את מרק אנטוניוס, וזה הגבר היאה לך". חילץ אותה מן המבוכה הבמאי הרולד קזרמן: "תארי לעצמך שקיסר ישלח לך את מרלון בראנדו" - התחבולה הועילה.

שעה ששוישנה (אנ' מצפת) דמארי סיימה שורת קונצרטים עם אמן-המפוחית לארי אדרי, פורסמה ידיעה בעתון התיאטרוני-מקצועי ווראייטי, אודות נטייתה לאמריקה הדרומית. באותו סיבוב ישתתף גם הקומפוזיטור משה ויינברג, המלווה שלה בפסנתר, שתואר על ידי העתון כבעלה של הזמרת.

בו בזמן הגיעה בתה של הזמרת, נאווה בושמי (10), שנשארה בארץ, להישג עצמי: יצא לשוק תקליטה הראשון במדינת הגמדים, שיר שהשרת עלידי אמה לעתים קרובות.

במקום לכתוב, לעשות

בלכתו אחר דוגמת מתחרהו החיפני, אבא חושי, התיישב יצחק קריב, ראש עיריית ירושלים, במקום המיועד לפקיד לשכת ה' מודיעין, רשם כמו ידיו את שעות בואם של פקידיו לעבודה. אחדים מהם לא הרגישו בשינוי, מיהרה, לאחר שנרשמו, יצאת לרחוב, כמנהגם.

הח"כית הציונית-כללית היחידה שהצביעה נגד הפעלת סעיף 111, המאפשר מעצר אנשי שים לתקופות ארוכות ללא משפט (ראה במדינה) היתה בת-שבע כצנזסון. הסיר בה: בנה, עוררדין שמואל תמיר, שה' השתתף בראשיתו של משפט עצורי המח'תרת, יושב שנהיים במחנות מעצר בארץ ומחוצה לה על פי סעיף זה. אחרי שנתגלה לאנגלים שהוא מנהל בפועל את פעולות אצ"ל בירושלים.

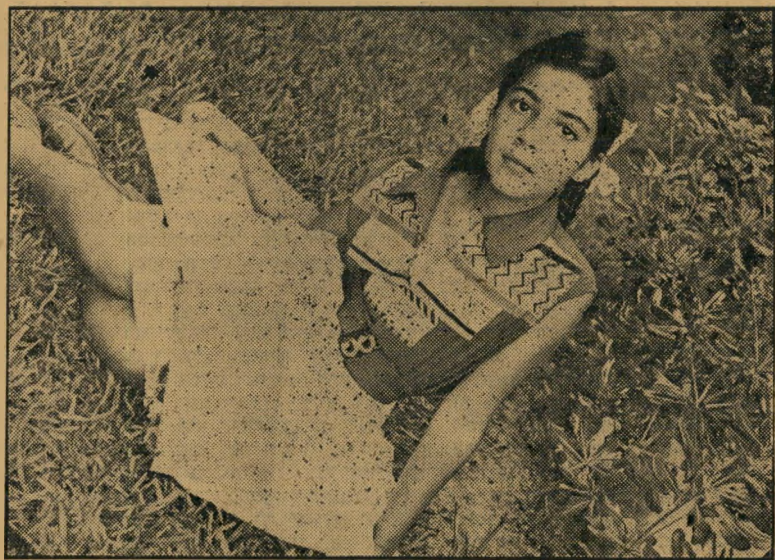
יהודי אנגלי, הכותב ספר על דוד בן-גוריון, פנה אל ד"ר משה פנה, שאלו: "הגנון הדבר כי בן-גוריון פיטר אותך כי מפקד ההגנה מפני שפוצצת את מלון המלך דוד?" כשבקשו ידידי סנה ללמוד לקח מ' פרשה זו, הציעו לו לשיקשק זמן לכתיבת ההיסטוריה של המאבק, חייך: "צריכים לעשות היסטוריה, לא לכתוב אותה".

במקום ישראל, הונתן

אמר נחום גורדמן, אבי רעיון השיל"י מים, לאחר גאומו של בן-ג'י, במושב הגנהל הסוכנות: "מעולם לא הבינו את אות, אולם כל כך לא להבין אותו כמו הפעם - טרם קרה לי".

* הכוכב המגלם את מרק אנטוניוס בסרט ההוליוודי יוליוס קיסר.

התגאה יגאל אלון, במסיבה קטנה ב' ביתו של יצחק שדה ביפו, אחרי כינוס הפלמ"ח בתל-אביב. (ראה במדינה): "הייתי החיל הראשון שהסתער בעזרת גשק מסייע!" פרטי העלילה: כשפתחו הערבים ביריות על חניתה, ב-1938, יצא אלון לגרשם מהגבעה הסמוכה. בדרך פגש באחד

נאווה בושמי ותקדימה בעקבות אמה, גמדים.

מראשי ההגנה, ששכב בתעלה והחזיק בידו אקדח מאווד, בעל קת'עץ. שאלו הלה: "מה המרחק מכאן עד לערבים?" השיב יגאל: "800 מטר". בלי אומר ודברים הרים הלה את האקדח אל כתפו, פתח ביריות נמרצות, שעה שיגאל וחבריו עלו על הגבעה.

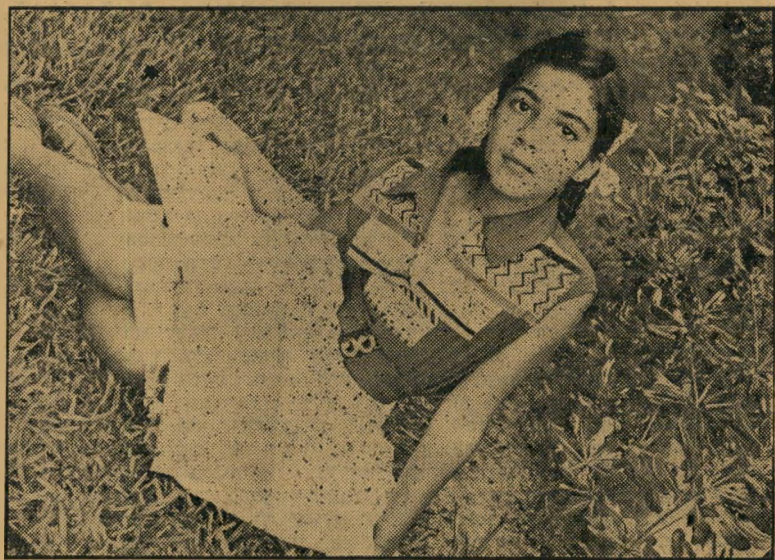
חבר של אלון, ישראל גלילי, נאלץ לאכזב כמה מידיו, שבאו לברכו על הישגיו הספורטיביים. קול ישראל הודיע כי "גלילי מנעין, זכה בשתי תחרויות ב' שחיה, התסבר בפי גלילי: הכוונה לבנו, יהונתן, בן ה-14".

סיפור לא כל כך חדש, אבל משעשע, סופר בחוג ידידים על מנהיג מס' 2 של השומר-הצעיר, איש משמר-העמק יעקב חזן. שעה שביקר חזן באחד המשקים בו עברו החתיקים לשיכון חדש, בו היו חזרי-שימוש פרטים סמוכים לחדרים, אמר חזן: "זהו המעבר מן הסוציאליזם אל הקומוניזם. שהרי סימן-ההיכר של הקומוניזם הוא שכל אחד יקבל לפי צרכיו!"

* טוחח האקדח - כמה עשרות מטרים. ** בניגוד לסוציאליזם, בו מקבל כל אחד לפי עבודתו.

צבא אם אין ארד, זהב

לבד מלוח התוצאות הענקי שהותקן וה' סדר השונה במקצת לפיו נכנסו ספורטאי החילות והפיקודים למגרש, לא השתנה מאו-

נאווה בושמי ותקדימה בעקבות אמה, גמדים.

מה באליפות צה"ל השלישית לגבי השתיים הראשונות. התזמורת היתה על הגובה, המס' לול הוכן להפליא, סימון הסיד היה מדויק והסדר היה, כרגיל, מופתי. כמה אתלטים, אלופי מועדונים אורחיים המשרתים בצבא, נתנו שוב את הטון העי' קרי על המגרש. הם היו היתירים שריתקו את הקהל במבצעים, האפילו על שאר חב' ריהם הסירונים הבלתי-מאומנים. היה זה שוב במבצע-ראווה רב-יושר, שבוצע עלידי בעלי הרצון הטוב שבצה"ל מבלי שישג תוצאות ספורטאיות מיוחדות.

כמעט כל החילות והפיקודים הופיעו בלתי מוכנים, ללא אימון, הגיעו בקושי לרמה ביוניו הכיבו פועם נוספת את המומחים האורחיים שקיוו, כי צה"ל, בתנאי המצור יינים, פיק כוחות חדשים למכביר. אלמלא קפיצת הנהרות של אריה קליין-שטוב מפקיד ההדרכה לגובה 1,875 מטר וסיבוביו השוטפים של ווגל סדק מהנח"ל בריצות 1500 ו-5000 מטרים, היתה התמונה עלולה להיות קודרת עוד יותר.

כאשר נסתיים הטקס, הוכח פעם נוספת כי המארגנים לא הבינו מה פרושה של תחרות ספורטיבית: לאחר שהוציאו כ-700 ל' לשיפור האימצה, החליטו כי יהיה זה מן הבזבוז להעניק, כמקובל, מדליות ארד ל' תופסי המקומות השלישיים. אולם הם לא

אתלטיקה

מברק לא מספיק

תשעה גברים צעירים, כמעט כולם בעלי שער שחור מבהיק, ירדו בחיוך רחב מהמי' טוס הענק בלוד, הביטו אנה ואנה, נוכחו לתמונה לדעת כי ישראל היא ארץ, בה עוסקים התושבים משך 24 שעות ביממה, עד כי לא נמצא אדם שיקביל את פניהם. זמן קצר לאחר מכן צלצלו הטלפונים ב' כמה בתים בתל-אביב, הקפיצו בחרדה את ראשי התאחדות הספורט שהיו כבר במצב רוח מרומם לאחר ששלחו מברק ל' תורכיה ביקשו את התאחדות התורכית ל' חות את בוא ספורטאיה.

נתברר כי התורכים בילו בגרה קצרה בקפריסין, לא הספיקו לקבל את הוראת ה' חיה מבתם. ההתרוצצות הגדולה החלה. סכומי כסף נאספו בקושי רב כדי לשלם את דמי המלון, עסקנים נחבקשו לעזוב את כבו' דתם, לעזור בהכנת התחרויות, מברקים הור' צו אל כל פינות הארץ, הפתיעו את האת' לטיס הישראליים הנדומים.

מה שקרה לאחר מכן על המסלול ועל השדה לא היה, לכן, בבחינת הפתעה. התור' כים השקטים והמאומנים היטב עשו את מלאכתם בבטחון, זכו כמעט בכל המקצועות בהם השתתפו. עליונות המכרעת של תשעה אתלטים, שלא היו מהמשובחים ביותר ב' ארצם, הוכיחה פעם נוספת כי מוטב לא לסמוך על מברקים בלבד.

נסיעות

לפי המסיבות, הן!

לאחר שגרמו האתלטים התורכיים לאי' סדר מוחלט בקרב ראשי התאחדות הספורט בארץ, צפתה לאלה השבוע מנה נוספת של כאב-ראש, שזעזע עוד יותר את המוסד ה' כושל, המשתף בקרבו בצורת "פיסטי-פיסטי" את הפועל ומכבי.

לועד למען השלום (מק"י, מפ"ם, חטיבת השמאל) הגיעה הזמנה לספורטאי ישראל השמאליים לקחת חלק בתחרויות הנוער ה' דמוקרטי בבוקרשט, במסגרת הכינוס למען השלום. הועד, שביקש תחילה את הפועל לשלוח משלחת, נענה בסרוב מלטעם המובן, שובחרת ישראלית חייבת להיות מיוצגת ב' מסגרת לאומית רחבה, לא אגודתית. ברור היה כי סרובו של הפועל נתמך גם על-ידי מכבי, כלומר על-ידי ההתאחדות.

אנשי השמאל החליטו כנראה כי יש דרך הרבה יותר פשוטה מאשר להתחנן אל המו' סד ברחוב ברנר, תל-אביב, הלכו אל האת' לטים והכדורעפים, ביקשום אישית לנסוע לבוקרשט, למרות הפרת המשמעת הגלויה והסכנה שהם עלולים להיפסל. עשרים צעיר' רים, שרובם מגדפים מדי יום ביומו את המפלגות השמאליות שינו קמעא, בהתאם למסיבות, את ארשת פניהם, חייכו, ענו ב"הן" גדול ומאושר.

			8	7	6	5		4	3	2	1
13					12		11			10	9
	18				17			16		15	14
						21			20		19
		24					23				22
			28		27			26			25
				32		31			30		29
	37		36				35				34
					39						38
		43			42		41				40
						46		45		44	
			47								
						49					48

תשבץ תנ"כי

מאוזן: 1. אביו של ישעיהו; 5. אחד מבניו של יוסף; 10. הערבי שהתאנה לנחמיה 12 כזה היו פיו ולשוננו של משה; 14. שלוש מאות ואחד; 16. עלי עץ זה שימשן חומר הגלם למלבוש ה' ראשון; 18. בפרק בראשית זה שונה שמו של יעקב לישראל; 19. היין שלי; 21. דרובבל היה בנו; 22. עשר כאלה באו על מצרים; 23. בלעדיו אין עץ התלייה שימושי; 24. בכל, תנ"כית; 25. שם הנילוס בתנ"ך; 27. לאחד הנביאים שימש זה, כשהוא רצוק, לסמל מצרים; 30. אשכול היה כזה (במדבר ל"ב); 31. אותו יודו אחיו, ידו בעורף אויביו; 33. לאויב היו שלושה מסוג זה; 35. בתנ"ך מסמל גבר זה את גבולה המזרחי של הארץ; 36. מפקד פלשתי; 38. בכור המן; 39. יש כשרה ויש טמאה; 40. שם האלוהים הפחות שכח בתנ"ך; 41. אחד משלושה המצבים בהם נמצא החומר; 43. שמו הפרטי של ראש ומשלט צפון קוריאנה; 44. בעזרתה השתחרר היבב מתפקידו; 46. ירד, בניין קל, עתיד, מוארך, רבים, גוף ראשון; 48. על שמו נקרא אחד מספרי הכתר בים; 49. יתרו היה כוהנה.

מאוזן: 2. בפרק בראשית זה - הפגישה הראשונה בין יוסף לאחיו; 3. מלכה לאי-יהודית; 4. "הוי כל... לכו למים"; 6. כלי להחזקת שמן;

7. האות ר"ש ברו"ל; 8. חלק, מצבה, אבר; 9. אותן אהב שלמה; 11. וכי ישאל איש מעם רעהו, או מת' (שמות כ"ב); 13. אחד משלושת ספרי אמת; 15. אחת מחמש המגילות; 17. הא' לוחים; 18. אשת יעקב הראשונה; 20. נעץ; 23. "והרבה ארבה את זרעך, ככוכבי השמים וכ... אשר על שפת-הים"; 26. אמו של אמנון; 27. אחד מבניו של לוי; 28. שמה הראשון של אסתר; 29. בעלי שש כנפיים (ישעיהו ו'); 31. בקיבוץ זה נפתחה המערכה נגד אנשי סנה; 32. שמו הפרטי, הגרמני, של יועצה המשפטי של הממ' שלה; 34. הוארך בדרך לעפולה; 35. נחש-ענק; 37. קול טרנגיט של חיה; 39. אחד מרעי איוב; 42. יש של חשמל ויש של מים; 44. כמו להרבה אישים תנ"כיים היו גם לו שלושה בנים; 45. "אם אין אני... מי...?"; 47. בדיוק כמו 24, אך מאוזן.

פרסי ספרים לפותרי תשבץ ידיעות. אלכסנדר אברמוביץ, רחוב שפירא 3, תל-אביב; אורה חסין, כרמיה 26, תל-אביב; נחום חרסונסקי ר' החבשים, בית ויס, ירושלים.

פרסי ספרים לפותרי תשבץ אישים: שושנה שוסטק, ביאליק 69, רמת-גן; גדעון לב, רחוב השחר 7, חולון;

"איני סלון לקוסמטיקה!"

מאת יחיאל בשן

אחר שיחיאל בשן סיים את נדודיו ברחבי אסיה המרכזית במינוי לצייר המוזיאון העירוני של בירת טורקמניה. החל שמו הולך לפניו כצייר פורטרטים. רבים באו אליו ומיקשוהו להעלות את דמותם על הכר תמורת מחיר גבוה במזונות ובמזומנים. אולם חוראתו של קומיסר הגיוס לצייר דמות-ענק של גיבור טורקמני על חזית קפרכת הצבא עלתה על כל הבקשות האחרות. של האזרחים הפשוטים והפחות פשוטים.

"סלם עליקוס יולדש". (שלום עליכם חבר ; בטורקמנית) את חדרי, ששימש לי גם אולפן, האפילה דמות גבוהה של טורקמן בא בימים. הוא החזה קידה, כשקנו הלבן יורד על חזהו. כדי לא להעליב את האורח, היה עלי להחליף אתו את כל ברכות הנימוסין כמנהגו.

"ועליקוס!" — ענית לפי המנהג.
"קורגון מה?"
"קורגון!"
"שוקור מה?"
"שוקור!"
"יחסי מה?"
"יחסי!"

סידרת ברכות הנימוסין נסתיימה. הוא שאל לשלומי ובראותי וענית לו לפי טקס הגינונים המקומיים. אורחי כפף את ברכיו והתיישב בעמידה. הוא הסתכל בציורי הבלתי מוגמרים וציין בשפתו לאות התפעלות.

"אתה הוא הצייר הנודע?" שאל.
"אני צייר."

כבוד גדול היה לנו לארח בקולחון מזה יום (רוח חדשה, בטורקמנית).

"קטנתי מהחסד הזה, אבל אני מרוחק למועדון. בלי רשיון המנהל אסור לי לעזוב את העבודה!"

"יאי, יאי, יאי, מועדון, שריון. המוכיר הראשון אמר שתצייר אצלנו תמונות בקולחון. המוכיר פקר. המנהל יסכים".
אז טרם הספקתי להיכנס לעומק שאלות השלטון. לא ידעתי עוד עד היכן מגיעות סמכויותיו של מוכיר המפלגה והיכן שליש מנהל המפעל. ידעתי רק שאדון העובדים הוא המנהל. הפועל נתון לשבוע או לחסדו. מעל למנהל קיים רק הרופא, שהביוטיקן שלו יכול לשחרר אותו מעבודה. הוריתי לטורק מני עבור המנות והבטחתי לדבר עם המנהל על שיחוררי מעבודה לכמה ימים כדי שאוכל למלא את משאלות הקולחון.

אורחי יצא החוצה. הוא חזר אחרי כמה רגעים כשהוא עמוס פח בדש, כמה פיתות לחם ואבטיח גדול.
"הא לך במה לרכך את לב מעבידך. עודד שלושה ימים, אחרי גמר היריד, נבוא לקח את אורח במלילנו."

הוא אך יצא, והנה הופיע שוב אורח. הפעם רוסי טהור. זה היה ניכר בחולצתו, בכובעו ובדיבורו. הוא נכנס בלי צרמוניות מיוחדות וצעק עוד על סף המפתח:

"שלום לך, ידידי!"
ראיתי אותו בפעם הראשונה בחיי. ענית על ברכתו. הבחור התיישב על כסאי. סקר את חדרי ושאל בהתענינות:

"שמעתי, שגמרת אקדמיות לציור."
"נכון."
"אילו אקדמיות?"
"חורשה, ברלין ופריס."
"לא רע, לא רע. אם כך הוא הדבר, יש לי עבודה בש"בילך."

"אני שומע."
"הנה ידידי, אני הוא מנהל המשק של המפעל המקומי לעיבוד עורות. התועדה הסניטרית קבעה שהגדר שלנו היא מזוהמת ביותר ומכעת את העיר. באתי להציע לך, שתסייר לאו את הגדר. את המנהל שלך נסתדר. יקבל זוג סוליות עור והכל יהיה בסדר."
הצעתי העליבה אותי. מאידך לא היה לי כל מושג בסיו. ענית לו קצרות שבזמן העבודה אין לי מצב רוח להיתולים.

מנהל המשק טפח לי טפיחה חזקה על שכמי וקרא:
"רק אל תעלב. כנראה שהנך עוד ירוק. הגד לי כמה אתה לוקח בעד תמונת שמן. לפי הזמנה פורטית?"
"חמש מאות רובל", ענית, בהעמדי פנים חשובים.
"כמה זמן אתה מצייר אותה?"
"כשבוע ימים."

"חמש מאות רובל? מה אתה אומר? ושבוע ימים עבודה?" מנהל המשק רעם בצחוק רז בהחיותו בשתי ידיי במתניו. "הרי זה בזבז כשרון", המשיך, "עשה צא ולמד. אני אשלם לך שני רובלים בעד כל מטר מרובע שתסייר. בבית-המטבחיים אסדר לך זנבות סוסים כמה שתצצה. תעשה לך מברשת סידים, שבכל מחיריך תסייר ארבעה מטרים מרובעים בבת אחת. לגדר יש שמונה מאות מטרים מרובעים. תסייר אותה במשך שלוש, ארבע שעות. עכשיו הגד לי מה עדיף, לצייר תמונות או לסייר גדר?"
ניקשתי ממנו כמה ימים שהיה. הוא אך יצא, ונכיתי שוב לביקור בלתי צפוי. אורחי הפעם היה אשה.

היא ניגשה ישר לעניין. בעלה נספה במלחמה. אין לה שום מזכרת ממנו פרט לצילום קטן. היא מעוניינת בהגדלת הצילום לפורטרט עבודתי. הצילום הראה תמונת גבר בכוחות פרומה כשראשו מצנפת רוסית. לא היה לי כל חשק להזמנה הזאת, אבל בעיני לקוחתי נראה זמעות ולא יכולתי לסרב. נקבת את המחיר. היא הציעה לי תשלום יותר גבוה. אבל.

"אתה רואה", אמרה, "הצילום הזה נעשה בחיפזון לתעודת זהויה. אני מעוניינת בפורטרט יפה. תסיר איפוא את המצנפת מראשו, תלבישו חליפה נאה עם עניבה, דברים אלה לא

תקופת הצאריות. שנה אחת אחרי פלישת היטלר חזרו מנהגי הצבא מלפני המהפכה על כל גינוניהם. כשרגלי דרכו בסעם הראשונה על אדמת ברית-המועצות בשלהי 1939, הופתעתי בראותי, כיצד טוראי משובח עם מייג'ור (רב-סרן) כשידיו בכיס וטיגריה בזוית סוף. עכשיו נשתנה המצב ב-180 מעלות והגיע עד כדי אבסורד. קולונל התנהג עם סגנו כסמל עם טוראי. לרב-סמל אסורה היתה הכניסה למועדון קצינים. עבור אי-הצדעה לבצע דרגה גבוהה במקצה, היו צפויים עונשים חמורים. הכשלונות הראשונים בחזית אילצו את השלטונות להכניס משמעת-ברזל בצבא. המשמעת הגיעה עד כדי הפרזה כזאת, שסרן למשל, לא העז להזמין לריקודים בחורה, שישיבה בחברת רב-סרן. התנועה במועדון הקצינים היתה ממדרגה ראשונה אולם גם הטירונים לא רעבו. סל המזונות של איש הצבא היה ללא השחאה טוב מזה של האזרח הפשוט.

היום הראשון עבר עלי במידיות. להגדיל תמונה עשרים מונים על גבי קיר חלק אינו מן הדברים הקלים. השתמשתי בשיטת ה"השת"א". דאגתי למדידות מדויקות והראש יצא מושלם מכל הבחינות. בציור כוכב הזהב, סמל הגבורה, השתמשתי לתור רושם באבקת ברונזה, שקנתי בהזדמנות בכסף מלא את הפורטרט שלימו כמה סיסמות בשפה הטורקמנית על אחות העמים הסובייטים, וכו'.

העבודה נמשכה חמשה ימים. אולם המפקד ניצל את "התנדבות" לשבוע ימים והחזיק בי יומיים נוספים. בד" פוסים שהכנתי קשטתי את קירות משרדו. צבעתי את דלתות ותלונות חדרו בצבע טרי. הוא היה נדיב לב. כל אימת שחזרתי לדירתי נמצאה בידי חבילת מזון הגונה. הכיתה חורתי בערב. בצאתי את הגדר, המקיפה את מחנה הצבא נתגלתה תמיד אותה תמונה. טורקמנים ישישים עם חבילות אבטיחים ומילונים מיובשים ביד, מצפים לילדיהם המגויסים. פגשתי כמה מכרים מזמן עבודתי בקולחון. מזור הדבר, שכל אחד הציג לי אותה שאלה: "האם נכונה השמועה, שסטאלין שיעבד את טורקמניה ואובקיס? טן לאמריקנים תמורת החזר והשאל?" שמעות אלה נפוצו בכל אסיה התיכונה. הילידים, למרות זהירותם, לא יכלו להעלים את כיסופיהם לשינוי המשטר. השאלות העמידו אותי במצב מסובך. לא נעדרה גם אפשרות פרובוקציה. על אורח נאמן בברית-המועצות היה, במקרים אלה, להודיע מיד לשלטונות, אם לא רצה להסתכן בהאשמת שותפות לעבירה. ליתר זהירות העמדתי פנים כאילו אני מבין את השאלה בהסבירי זאת באי-ידעתי את השפה. המלה הטורקמנית הקוסמת בילמדי (שפירושה איננו מבין או אינני יודע) הוציא אותי מהמבוכה. למעשה, שלימתי להם כגמולם. הטורקמני הותיק, בפנותך אליו ברוסית, יענה תמיד בילמדי רוסיצ"אף אם הוא מתמצא ברוסית לא רע.

אחרי שבוע חזרתי לעבודה במועדון. נוכרתי שהבטחתי לאותו יום את הפורטרט המשותף. השתדלתי תמיד לדייק ולא רציתי לנצל את האמתלה שהזמנתי במפתיע למחנה הצבא. לביש מזלי לא יכולתי למצוא את שני הצילומים. לא היססתי הרבה. תפסתי גליון קרטון וציירתי זוג כליל היופי מדומיני, העדפתי להיתקל בטענה שחסר כל דמיון שהוא בפורטרט מלשמוע שהמערביים אינם מדייקים. בדיוק בשעה המיועדת הופיעה לקוחתי. הושטתי לה את הציור וציפיתי לנויפה חמורה. האשה הסתכלה בפורטרט. סומק הופיע על לחיה. זמן מה לא הפילטה מלה לבסוף

תעודת האישור של מזכירות המפלגה הקומוניסטית בטורקמניה: "ניתנת בזה לחבר קימלמן, היוצא בשליחות לקולחונים, חמש שנים סטס"ר, נובי ביט, פוליטאוסטיל, אינטרנציונל, קדיאקאן, פוסק סוביאליזמו מזה יום, אדם, מדינ, קיזל קאראוואן, קליניק, קיזל באידאק, אול סובייט דבס, טוביט טורשמינסט, קומסומול, מוסקבה וחובסלי למשרת. איפור וציור-סיסמאות. מזכיר המפלגה, מוביב."

הוציאה שקיק בד מתחת לחולצתה, שילמה את דתרה לפי המדובר. "אתה באמת צייר גדול", אמרה בלכתה.

מאותו יום לא פסקו הזמנות מסוג זה. דחיתי אותן, בהסבירי, שאולפני אינו "סלון לקוסמטיקה" או "בית לאופנת גברות". בהחזרות התאכזבו מאוד וחיפשו פרוטקציה אצל פאולושה. פאולושה ניצל את ההזדמנות ולמרות היותו קטוע שתי רגליו מצאו אותו בכל יום בפניה צנועה עם אחת מהן. להן הבטיח תמיכה, אבל אותי שילד בסתר שאסרב בהחלט. פאולושה רצה להיות היחידי בטורקמניה עם פורטרט של "צייר מפורסם" ולא רצה להוריד את ערכו עלידי ייצור המוני.

רק שתיים מהן זכו לפורטרטים לפי טעם מיוחד. הקר פאית של תחנת הרכבת ומנהלת מסעדת הפעילים המפלגתיים. למדתי להחשיב ידירות של בעלי תפקידים אלה.

המיעוט הטורקמני לצבא האדום. עתה ניתנה לי ההזדמנות לעמוד מקרוב על סיבם.
המיעוט הטורקמני ובמיוחד עמי אסיה התיכונה, לא ששו אל השירות בצבא האדום. והימים תקופת ה"התמודדות המכרעת עם הפול"שים הנאציים. הקומיסר גייס את הנוער הטורקמני לצבא והתנהג אתם כעם ילדי שעשועים. המגור"ייסים הורשו לעבוד לראשיהם את הכובעים העממיים מעורות צאן. סוסים גועים ממיטב האזרחות הטורקמניות הועמדו לרשות חיל הפרשים. פנטסיות נערכו בכל יום לפי מיטב הדמיון המזרחי. הטורקמנים ציחקו את החרבות המזרחיות והתאמנו בהטלת מי דוגים למטרה ממרחק מסוים. אולם החזית לא ראתה. כשנס" תיימו האימונים והגיע זמן הס" ענתם לרכבת. נסתלק בקביעות כל הצבא הטורקמני על צידו השלם למדבר הקרוב. הרוסים רגזו ואיימו על ההורים אבל לי לא הועיל. כנופיות העריקים בגי בולות אפגניסטן הלכו וגדלו. מי זמן נשלחו לשם משלחות עונשין: אבל הסובייטים, שסכנן אז אבידות קשות בחזית לא יכלו להתנתב להתנגשויות עם עריי קים במדבר.

למטרת ליכוד העמים השונים תחת דגל הצבא האדום, הופעלה מכונת התעמולה סביב גיבורי ברית המועצות. תואר גיבור ברית המועצות הוענק למצטיין במיוחד במעשה גבורה בחזית, אולם רבים זכו לתואר זה לא בזכות מבצעי גבורה מיוחדים, אלא בהתחייבות הלאומית לבני עמי מ" עוסים שונים באופן כזה הוענק תואר גיבור ברית המועצות לאחד מבני טורקמניה המועטים, שהיו בחזית. שמו היה אנא דורדי. תכונותיו הועתקו באלפי טפסים ומחובת כל בית טורקמני היה לרכשה. אני הוזמנתי לקריית הצבא כדי לצייר תמונה ענקית של הגיבור הטורקמני עם כוכב הזהב ומיסרד לנין על חזהו. לשם כך הוכשרה חזית אחד הבניינים. מקד המחתה אירחני ביד רחבה. סעודת במסעדת הקי צינים. נדהמתי נוכח התמורות שחלו במשמעת הצבא. במדי הקצונה הופיעו הכתפות, שסימלו במשך כל שנות המשטר הסובייטי, עד השנה הראשונה למלחמה עם הנאצים, את